

DARBININKAS

Vol. LXXXIX, Nr. 5 (27)

341 Highland Blvd, Brooklyn, NY 11207

Gegužė - May, 2004

Mūsų rašytojai apie MOTINĄ

Motinos diena - gegužės 9 d.

VAIŽGANTAS

Meldėsi motutė taip karštai, kaip karštai šeiminkavo ir namus valdė; daug, dažnai balsu verkdamas, be galo nusilenkdamas Apvaizdai. Vakaraus, dėkodamas už visa gera, per dieną patirtą, puldavo žemėn kryžium, ją, kaip gyvą, apkabindamas, ją meiliai bučiuodamas, visus žodžius tiesiog žemei sakdamas: - Juoda žemė, šventa žeme! aš tave nužemintai bučiuoju: tu mane nešioji, tu mane peni, tu mane linksmini.

PAULIUS JURKUS

Užskleidėm paskutinį motinos užrašų lapą, užvožėm kaip taurę, iš kurios gėrėm brangų vyną. Atsistoję žvelgėm į paveikslą ir susimąstę nuklydom į laukus. Sode noko vaisiai, dideli kvapnūs, dūzgė bitės. Toliau plaukė rugiai ir lenkės Varduvai.

Tarp tų rugių pamatėm grįžtančią motiną. Ji braukė ranka per varpas, skynė jas, įėjusi sodan, lankė avilius, agrastų ir serbentų krūmus ir ramiu žingsniu atėjo prie mūsų. Ant jos pečių baltavo plačiai atmesta skara, rankose – nuskinti rugiai. (*Pavasaris prie Varduvos*, psl. 64).

ALOYZAS BARONAS

Motina gyvena dvidešimt kilometrų nuo miesto, - kaime, mažoj trobelėj. Apie trobelę daržas, o norint gyventi – to daržo maža. Reikia eiti dirbti kitur. Ji vakar tikriausiai ūkininkui linus rovė, prieš dvi savaites grėbė vasarojų, prieš mėnesį rišo rugius, o šiandien kasa bulves. Ji uždirba, savo seniems metams neįprastu darbu, keletą centų. Jai reikia gyventi, ir ką aš galiu jai padėti? Nieko. Manai, motina nežino, kad ir man blogai gyvenasi? (*Žvaigždės ir vėjai*, psl. 72).

NELĖ MAZALAITĖ

Jie lėtai važiuavo gatvės grindiniu, jie nežiūrėjo į ją, kai važiuojant pro bažnyčią, ji plačiai persižegnojo, o už šventoriaus vežimas sustojo, jai liepė išlipti ir eiti jų tarpe.

Du negyvi vyrai, ji mato, ir vienas yra toks sumaigyta, tokia krūva kraujo ir drabužių skutų, jog jis pats savęs nepažintų. Tačiau kitas! Ji junta, kaip po sunkiu vilnoniu sijonu jai keliai linksta, ji mano, kad dabar turėtų būti labai išbalusi, nes tas, kuris guli gražus ir mirtyje, ramiu sveiku veidu – šitas yra jos širdies džiaugsmas ir sopulys, jos sūnus. (*Gintariniai vartai*, psl. 233).

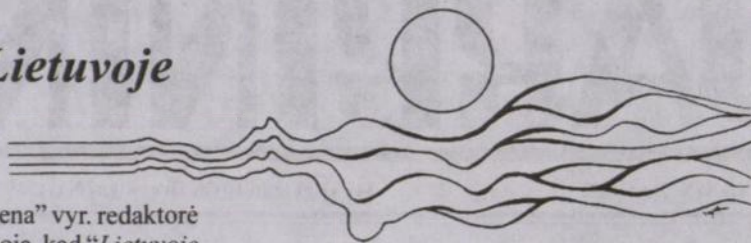
Dievo Motina Žemaičių Kalvarijoje. Dail. V.K. Jonyno vitražas Kūdikėlio Jėzaus šventovėje, Kennebunkporte, Me., pranciškonų vienuolyne.

ŠATRIJOS RAGANA

Mamutė dažnai klausdavo, kuo skiriasi sapnas nuo tikrovės. Sapno nuotykius dažnai žmonės gyvena lygiai intensyviai, kaip ir tikrojo gyvenimo nuotykius... Ar tas skirtumas, kad sapnas greit praeina, o tikrovė pasilieka? Juk tai tik iliuzija. Ir tikrovėje tėra tikai dabartis. Kas praėjo, tas jau tampa sapnu...

Mamatė mėgdavo žiūrėti ir į gėles, tarsi ieškodama tų grožybių, kurių nėra regėjusios žmonių akys. Išgirdusi mano žodžius, ji pažiūrėjo į mane, liūdnai šyptelėjo ir tarė: Trumpai težydi rožės, Irute! (*Sename dvare*, psl. 8).

Kodėl pokyčiai Lietuvoje skausmingi?

Aušra Lėka, dienraščio „Kauno diena“ vyr. redaktorė 2004.03.08 dienos numeryje aliarmuoja, kad „Lietuvoje gimstamumas mažėja, vaikų nusikaltamumas didėja, nusikaltėliai jaunėja, o nusikaltimai žiaurėja“. Pasiremddama laikraščio skaitytojais, ji registruoja šio skausmingo reiškinių priežastis: žiniasklaida, švietimo sistema, mokytojai, tėvai su vaikų teisių gynėjais, bedarbystė, supuvusi santvarka, Paksas, igimtos chromosomų anomalijos.

Pilietinė iniciatyva „Antras pasirinkimas“ savo atsišaukime 2004.03.04 Lietuvos blogybių priežastis praplečia: „... R. Pakšą išauginusios ir į valdžios viršūnę išvedusios Lietuvos tradicinės partijos – socialdemokratų, konservatorių ir liberalų – yra smarkiai demoralizuotos ir praradusios tautos pasitikėjimą (‘medėjančios partijos’).“ Pasirašiusių sąstatas daug įdomesnis už atsišaukimo turinį. Iš 135 signatarų, bent išėivijoje, labai mažai žinomų pavardžių. O tarp pažįstamų pavardžių pasirodo prieštaringų ideologijų veidų: ateitininkai, ateities Lietuvą matą tautinę ir krikščionišką, ir akiratininkai – kosmopolitinę ir sekuliarinę. Atrodytų, kad šis „Lietuvos gelbėtojų“ kolektyvas nėra natūraliai susitelkęs.

Į Lietuvos „gelbėtojus“ taikstėsi ir rašytojas Vytautas Petkevičius savo populiarioje knygoje „Durnių laivas“. Jis siūlė, kad atsipalaiduodami nuo Sovietų Sąjungos, jo sukurtoje „Vieningoje srovėje“ visi Lietuvos žmonės, vadovaujant komunizmo statytojams, galėtų „atsisakyti nacionalizmo“, apsisvalyti „nuo įvairiausių mankurizmo apraiškų“ ir taptų „naujo tipo, taip sakant, nekompleksuotais internacionalistais“. Petkevičius okupantų talkininkas, stalinistinius lietuvių „baudėjus“ – stribus seniau vadino „šventais žmonėmis“ kurie lengvai galėję laimėti „pakrūmių“ karą, tik Stalinas būk neleidęs. Negalima sakyti, kad autorius „Durnių laive“ išgalvoja faktus, bet akivaizdžiai bent daugumą falsifikuoja: vienus patašo, kitus paobliuoja, vieniems prideda ryškesnės spalvos ar pablukina; mažmožiai išpučiami, ryškūs objektai nepastebimi. Toks manipuliavimas gabaus rašytojo rankose tampa pavojingas, nes nekritišką skaitytoją įtikina.

Nei Lėka, nei „Antras pasirinkimas“, nei juo labiau Petkevičius neprisikasa prie tikrųjų Lietuvoje privisusių blogybių šaknų. Tą padaro viena šviesiausių kovojančios ir atsikuriančios Lietuvos asmenybių – Nijolė Gaškaitė-Žemaitienė. Šaknys blogybes maitina syvais iš sovietinio dirvožemio. Nijolės žodžiai: „Keičiant Lietuvos politinę, ekonominę, socialinę sistemą, valdžioje liko tie patys žmonės. Tokio atvejo turbūt istorija nežino, gal todėl tie pokyčiai tokie skausmingi, lėti ir sunkūs“. Kal-

bėdama apie ordino įteikimą „liaudies gynėjui“ kgbistui Misiūkoniui (prieš ką dramatiškai protestavo kita Nijolė – Sadūnaitė), ji išsireiškia: „Jam ordinas įteikiamas už tai, kad dešimt tūkstančių ginkluotų milicininkų nesukilo prieš Lietuvą. Bet gal negalėjo sukilti, gal Kremlius nedavė tokios komandos ir negalėjo tuo metu duoti. Ar čia Misiūkono nuopelnas? Panašiu naivumu dvelkia ir tuo metu Vagnoriaus bei Vaišvilos iniciatyva priimtas Vyriausybės sprendimas suteikti kagėbistams visas socialines garantijas, kaip padėką, kad jie nesipriešino ginklų ir pasitraukė iš KGB rūmų. Bet ar jie tada būtų galėję priešintis?“

1992 LDDP ir 1996 TS (LK) valdžių formavimą Nijolė Gaškaitė-Žemaitienė vertina taip: „Realistai, siekę asmeninių (ar Rusijai naudingų) tikslų, greitai pajuto šią kadru spragą ir iškėlė ‘specialistų’ vaidmenį. Moralė ir patriotizmas buvo atmesti kaip nemandingi dalykai. Net jei ir buvo dorų, sugebančių užimti postus žmonių, niekas jų neieškojo. Neieško ir nerengia ateiviai nė dabar (2000-aisiais metais – jk). Ministrų kabinetai buvo formuojami per naktį, kandidatūros parenkamos ar atmetamos per valandą. Kur bet kurios partijos šešėlinis kabinetas? Vadovaujamasi principu: kai ateisime į valdžią, susodinsime į postus draugus“.

Svarbus Nijolės liudijimas apie apgaulingus „liustracijos“ įstatymus: „Buvau tada labai arti priiminėjimų liustracijos įstatymų, mačiau, kad jie bus neveiksniūs (tokie ir dabar priimtieji), sukels įtampą ir leis KGB toliau manipuluoti žmonėmis. Juk įrodymus apie Prunskienę ir Čepaitį pateikė patys KGB agentai, o vos pradėjus Komisijai judinti Miknevičių ir Beriozovą, žlugo visi liustracijos įstatymai ir net pats Atkuriamasis Seimas... Mane piktina fariziejiški p. A. Sakalo išvedžiojimai, kad reikia viską pamiršti ir atleisti, nes tai skaudins kolaborantų vaikus. Bet kaip tada visuomenė pajus niekšybės pasekmes, jei išdavystė neuždės jokios moralinės naštos ją įvykdžiusiems?“

Ir jos svarstymų baigiamosios mintys: „Partijas drasko asmeninės ambicijos, energija eikvojama tarpusavio kovoms, o ne valstybės kūrimui? Visa tai – sovietinio mentaliteto liekanos... Kur nėra tvirto dorovinio pagrindo, ten sunyksta ir patriotizmas ir kūryba. Gaila tik, kad mokyklose, universitetuose (kur sėkmingai agresyviai rėkauja KGB agentai), kariuomenėje apie moralę galvoja mažiausiai“. Kariuomenėje daug kas pasikeitė, reformas pravedus

kariuomenės vadui gen. Jonui Kronkaičiui, nors patį generolą dėl tų reformų iš sovietinių kadrų iškėlė dabartiniai politikai buvo pasišovę iš kariuomenės pašalinti.

Nijolė G.Ž. tuos svarstymus surašė 2000 metais. Tais metais ir mirė. Palaidota lyg fronte žuvęs karys su karine pagarpa, kaip ir poetas Bernardas Brazdžionis ir prof. Adolfas Damušis. Laidotuvėse dalyvavo didieji valdžios vyrai, kuriems ji gyva nebuvo reikalinga, kaip ir Brazdžionis su Damušiu.

Sovietinio mentaliteto liekanas išgyvendinti iš dvasinės Lietuvos teritorijos bus turbūt labai lėtai sprendžiamas lietuvių tautos uždavinys. Lietuvos laisvės atkūrimas sutapo su iki šiol neregėta pasaulyje technologine pažanga. Turtingam žmogui atsivėrė neribotos galimybės. Jauni žmonės "laimė" skuba pagauti turtuose ir prabangoje, kad ir moraliniame skurde. Dvasinių vertybių neįsisavinusiam ypač jaunam žmogui laiko pagundoms atsisipirti darosi sunku.

Sovietmečiu juk nebuvo vietos normaliems žmonėms su teigiamomis savybėmis ir trūkumais. Tarp "gerųjų" ir "blogųjų" takoskyra buvo aiški: komunizmo statytojai, leniniečiai-staliniečiai, "geri", gi komunizmo priešai naikintini. Neutralių būti negalėjo. Kad ir sutirštintomis spalvomis, dabartinio Lietuvos vadinamo elito kategoriškumą pavaizduoja "Respublikos" vyr. redaktorius Vitas Tomkus garsiuosiuose savo "12-ka laiškų". Scenoje tik tobulai "juodi" ir "balti", nors vakar kai kurie "baltieji" buvo "juodi" ir "juodieji" "balti". Įvairios socialinės kieno nors užsakytos apklausos tarsi patvirtina, kad būk vienoje pusėje telkiasi labiau išsilavinę, turtingesni ir jaunesni, kuriems gyvenime "labiau pasisekė", antroje – kuriems labai nepasisekė: daugiausia "burokai" ir "grabai". Būtų gera, jei labiau išsilavinę, turtingi ir jauni būtų ir labiau išmintingi, sąžiningi, moralūs.

Kam "pasisekė" nepriklausomybės pradžioje, chaotiškai likviduojant kolchozinę ūkio sistemą? Partijos sekretoriams, kolchozų pirmininkams, buhalteriams ir kitam išsilavinusiam ir pralobusiam sovietmečio elitui. O kam nepasisekė? Apgautiems darbininkams – "runkeliams", "burokams" ir "grabams", ir... Vytautui Landsbergiui, ant kurio kolchozuose dirbantieji už suktą Vagnoriaus "švarių rankų" politiką neteislingai širdo. Tokiam pat elitui "geriau pasisekė" prichvatizuojuojant didžiuosius objektus, ir dabar sekasi stambiuose konkursuose. Tik kitas klausimas, ar geriau sekasi teisingumui, sąžiningumui ir Lietuvai.

Šis šešėlinis Lietuvos gyvenimo paveikslas nepaneigia šviesiosios pusės buvimo. Deja, šviesioji pusė vis dar užgožta tamsiosios pusės šešėlio. Statistika sako, kad "sėkmingieji" vis tolsta nuo tų, kuriems "nesiseka". Nesiformuoja vidurinis luomas – valstybės gerovės pagrindas. Tad gal padėtis be išieities? Ne. Išieitis yra, tik ją gali pasiūlyti ne partijų ar supolitintų visuomeninių organizacijų atstovai, bet į kolektyvą susitelkę *individai*, kuriems pagal lotynišką posakį, *valstybės gerovė yra aukščiausias įstatymas*.

Juozas Kojelis

Los Angeles LF bičiuliai per LR Seimo ir JAV LB komisijos ko-pirmininką inž. Gediminą Leškį pasiuntė Komisijai prašymą, kad artimiausioje sesijoje apsvarstytų Lietuvių Išeivijos Institute prie Vytauto Didžiojo u-to Kaune susidariusio "užburto rato" klausimą ir padarytų išvadas.

Redakcija

LIETUVIŲ FRONTO BIČIULIŲ LOS ANGELES SAMBŪRIS

LR Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės
Komisijos Ko-pirmininkui p. Gediminui Leškiui

Gerb. Gediminai Lešky,

Sveikiname Jus priėmusį Lietuvos Respublikos Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės Komisijos vadovo pareigas. Per savo gyvavimo laiką Komisija yra pajudiniusi svarbių klausimų ir abipusiu sutarimu yra padariusi naudingų sprendimų, kurie išeivijoje buvo palankiai sutikti.

Šį kartą kreipiamės į Jus vienu konkrečiu klausimu, kurį prašome pateikti svarstymui artimiausioje Komisijos sesijoje.

Vytauto Didžiojo u-to apimtyje veikia Lietuvių Išeivijos Institutas, kuriame telkiami išeivijoje organizacijų ir atskirų asmenų archyvai ir bibliotekos ir tarnauja moksliniams išeivijos veiklos tyrinėjimams. Nekeldami abejonių dėl Instituto vadovų ir administracijos akademinį kvalifikacijų, norime atkreipti dėmesį į plačiai išeivijoje pasklidusį įsitikinimą, kad Išeivijos institutas oficialiai palikęs be išeivių, o neoficialiai esąs kontrolėje vienos ideologinės grupės, kurios nusistatymai Lietuvos laisvinimo klausimais praeityje labai ryškiai skyrėsi nuo lietuvių bendruomenės daugumos. Dėl tos priežasties, pav., poetas Bernardas Brazdžionis pakeitė ankstyvesnį nusistatymą savo archyvą ir biblioteką skirti Lietuvių Išeivijos Institutui, ir jo literatūrinis palikimas atsidūrė Maironio literatūros muziejuje. Gi Instituto vadovybė aiškina, kad vienapusiškumo įvaizdis susidaro dėl to, nes kitų ideologijų asmenys ir organizacijos neskuba savo archyvų Išeivijos Institutui siųsti. Taip susidaro circulus vitiosus, nuostolingas istoriniams tyrinėjimams.

Siūlome LR Seimo ir JAV LB Komisijai paieškoti kelio iš to "užburto rato" išeiti. Gal būtų galima pasimokyti iš Lietuvių enciklopedijos nepriklausomoje Lietuvoje ir bostoniškės enciklopedijos išeivijoje leidimo patirties. Abiem atvejais enciklopedijų redakciniai kolektyvai buvo sudaryti iš skirtingų ideologijų autoritetinių intelektualų, kurie lietuvių kultūros labai nesunkiai surado bendrą kalbą, ir leidimo darbas gan sklandžiai vyko.

Prašome Lietuvos Respublikos Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės Komisiją atkreipti į iškeltą anomaliją dėmesį ir padaryti reikiamas išvadas.

Pagarbiai,

Adv. Žibutė Brinkienė

LF Bičiulių LA Sambūrio pirmininkė

Iš KGB archyvų: KALTINIMAI ir TARDYMAI

Sigitas ŠIDLAUSKAS

(pradžia praeitame nr.)

Tardytojas: "Iš Jūsų su Kojeliu pokalbio turinio matyti, kad Jūs ne pirmą kartą kalbėjote su juo politinėmis temomis? Argi ne taip?"

J. Noreika: "Ne. Šis pokalbis politinė tema su Kojeliu buvo pirmas".

Tardytojas: "Pakankamai nepažinodamas Kojelio ir jo pažiūrų, Jūs negalėjote taip atvirai su juo kalbėti. Ar jūs tai pripažįstate?"

J. Noreika: "Kojelio politinės pažiūros iki mūsų pokalbio man nebuvo pakankamai žinomos. Tačiau iki pokalbio su juo aš dar kalbėjausi su D. Mickeliūnaite. Ji man charakterizavo kai kuriuos ligoninės darbuotojus. Apie Kojelį ji pasakė, kad tai rimtas ir tikintis žmogus. Būdama pati tikinti, ji vertino žmones pagal jų santykį su religija. Be to, nuo mūsų pirmo pasikalbėjimo jis man pasirodė pasitikėjimą keliantis žmogus".

Tardytojas: "Ar Jūsų sukurtas pagrindinio centro – Lietuvos tautinė taryba jau veikė Jūsų pokalbio su Kojeliu metu?"

J. Noreika: "Tuo metu Lietuvos tautinės tarybos kūrimo darbas buvo tik prasidėjęs, aš buvau ką tik pradėjęs ją kurti".

Tardytojas: "Ko jūs siekėte, pasakodamas Kojeliui apie būtinybę sukurti pagrindinio centrą?"

J. Noreika: "Tuo metu aš ieškojau bendraminčių antisovietiniame veikime. Jeigu nebūčiau pasirinkęs Gorodeckio ir Poškienės, tikėtina, kad būčiau kreipėsis į Kojelį, siūlydamas jam dalyvauti pagrindinio centro veikloje".

Tardytojas: "Vadinasi, Jūs buvote numatęs Kojelį panaudoti pagrindinio organizacijos darbe?"

J. Noreika: "Kaip politinė figūra, galinti dalyvauti vadovaujančiame centre, Kojelis buvo mažai tinkamas. Todėl nesiemiau jokių priemonių jį įtraukti į organizaciją, tačiau kartu galvojau, kad ateityje Kojelis gali būti mūsų tikslams naudingai panaudotas kaip medicinos darbuotojas".

Tardytojas: "Ar Jūs susitikote su Kojeliu po 1946 m. sausio 6 ar 7 d.?"

J. Noreika: "Ne, daugiau nesusitikome".

Tardytojas: "Kodėl?"

J. Noreika: "Nebuvo jokio reikalo. Atlikęs inventORIZaciją, aš visiškai nustojau lankytis ligoninėje, nes tarp

Dr. Alfonsas Kojelis

manęs ir ligoninės administracijos įvyko konfliktas dėl mano darbo apmokėjimo. Jie pagal mūsų susitarimą turėjo man sumokėti 600 rublių, tačiau sumokėjo tik 300".

Tardytojas: "Ar su organizacijos nariais Gorodeckiu ir Poškiene Jūs kalbėjote apie Kojelį?"

J. Noreika: "Ne, tokio pokalbio nebuvo".

Tardytojas: "Su kuo iš medicinos darbuotojų, išskyrus Kojelį, Jūs dar kalbėjotės politinėmis temomis?"

J. Noreika: "Su kitais medicinos darbuotojais pokalbių politinėmis temomis aš neturėjau".

1946.07.19 tardymo metu (tardytas nuo 2 val. nakties) A. Kojelis apie savo santykius su J. Noreika parodė (tuo metu J. Noreika jau buvo ištardytas): "Su Noreika susipažinau 1945 m. gruodžio mėn. Jis man apie save papasakojo, kad buvo vokiečių suimtas ir išvežtas į Vokietiją, kur atsidūrė lageryje. Iš ten jį išvadavo raudonoji armija. Vėliau buvo mobilizuotas į raudonąją armiją, po to demobilizuotas. Antrą kartą su juo susitikome 1946 m. sausio mėn. Vilniaus m. 1-ojoje ligoninėje. Jis pas mane užėjo ir pradėjo kalbėti politinėmis temomis. Kalbėjo apie egzistuojančias dvi sistemas: socialistinę ir komunistinę bei prognozavo, kad greitai tarp kapitalistų ir komunistų turėtų kilti karas. Taip pat kalbėjo apie vidaus politinę padėtį Graikijoje. Toliau sakė, kad Lietuvoje veikia partizanų būriai, tik jie yra neorganizuoti ir jiems reikia tvirtos vadovybės, o atskiri teroristiniai aktai prieš sovietinius pareigūnus neša tik žalą. Stoti į antisovietinę organizaciją jis man nesiūlė. Po to buvome susitikę trečią kartą. Tai įvyko 1946 m. sausio mėn. ligoninės buhalterijoje, tačiau jokio pokalbio tarp mūsų tada nebuvo".

1946.10.26 tardymas byloje baigtas, o 1946.11.05 surašyta kaltinamoji išvada. Ją patvirtino LSSR Vidaus reikalų ministras generolas majoras Bartašiūnas. Joje konstatuota, kad LSSR MVD organai Vilniaus miesto 1-ojoje ligoninėje išaiškino ir likvidavo antisovietinę organizaciją "Lietuvos partizanų sąjunga", kuriai priklausė A. Vainilaitis, J. Spiečius, A. Kojelis, B. Dukštaitė, M. Sukackaitė, T. Sukackas ir J. Raudonis. Organizacijos nariai siekė Lietuvoje nuversti sovietinę valdžią ir atkurti buržuazinę santvarką. Jie verbavo naujus narius, platino antisovietinius laikraščius, partizanų būriams teikė ginklus, medikamentus, popierių. Praktinėje antisovietinėje veikloje organizacija palaikė ryšius su antisovietinio pagrindinio ir bandė (taip dokumente) organizatoriais bei vadovais Vitkumi "Kazimieraičiu", Roku Bingeliu, Jonu Noreika, Barkausku.

Kaltinamojoje išvadoje nurodyta, kad Alfonsas Kojelis turėjo antisovietinį ryšį su antisovietinio pagrindinio vadovu Jonu Noreika, kuris patrauktas atsakomybėn kitoje byloje. Su J. Noreika jis tarėsi apie antisovietinio pagrindinio ryšius su aktyviu antisovietinio pagrindinio dalyviu partizanų Juknevičiumi (nukautas). A. Kojelis kalto neprisipažino, tačiau yra demaskuotas D. Mickeliūnaitės, J. Noreikos parodymais. Jis kaltinamas antisovietine veikla ir ryšiais su antisovietiniu pagrindiniu pagal RSFSR Baudžiamojo kodekso 58-1 "a" ir 58-11 str. Kalinamas Vilniuje, LSSR MVD vidaus kalėjime. Į teismą numatyta iškviesti liudytojus, tarp jų J. Noreiką. Kaltinamieji su

kaltinamą išvada susipažino 1946.12.17. LSSR MVD kariuomenės karinio tribunolo pirmasis teismo posėdis įvyko 1946.12.21 LSSR MVD kariuomenės karinio tribunolo patalpose Vilniuje, Vrublevskio g. 6.

Teismo posėdžio metu A. Kojelis pareikalavo advokato ir į teismo posėdį iškviešti liudininką J. Noreiką. Šis teismo posėdis truko neilgai ir buvo atidėtas iki 1947.01.05. Tuo metu LSSR MVD kariuomenės karinio tribunolo pirmininku dirbo justicijos papulkininkis Chaliavinas. Sekantis teismo posėdis įvyko 1947.01.05. Jame A. Kojelis pasakė, kad kaltu prisipažįsta tikrai iš dalies. Jis teisme pareiškė: „Jokiai antisovietinei organizacijai niekada nepriklausiau. Dirbau Medicinos institute terapeutinės katedros asistentu, akušerių mokyklos lektoriumi Vilniaus I-osios ligoninės terapeutu. Jokių anti-sovietinių pokalbių neturėjau.“ Tada teismas paskelbė liudininkės D. Mickeliūnaitės parodymus: „Juknevičius sakė, kad Kojelis vadovauja LLA propagandos skyriui. Kojelis tarp ligoninės darbuotojų vykdė antisovietinę agitaciją, kalbą, kad greitai kils karas ir tarybų valdžios Lietuvoje neliks. Apie tai aš pati girdėjau.“ Šių parodymų A. Kojelis nepatvirtino ir pareiškė, kad jokių asmeninių pokalbių su D. Mickeliūnaite nėra turėjęs ir jokiais politinėmis temomis su ja nėra kalbėjęs.

Tuomet teismas paskelbė liudininko J. Noreikos parodymus. A. Kojelis jų taip pat nepatvirtino ir paaiškino, kad su J. Noreika kalbėjosi tik apie įtemptus SSRS ir kapitalistinių šalių santykius bei galimą jų konfliktą, tačiau jeigu toks konfliktas kada nors ir įvyks, tai tikrai ne taip greitai, kaip žmonės to tikisi. Beje, J. Noreika į teismą liudyti neiškvieštas, nors iš pradžių planuota tai padaryti, nes tuo metu jis buvo nuteistas.

Paskutiniame žodyje A. Kojelis prašo jį išteisinti. Advokatas Misevičius taip pat prašo jį išteisinti, nes jo kaltė neįrodyta.

Teismo nuosprendis: A. Vainilaitį, M. Sukackaitę ir T. Sukacką nuteisti po 10 m. laisvės atėmimo, B. Dukšaitę – 7 m., J. Raudoną – 5 m. laisvės atėmimo. J. Spėčių ir A. Kojelį išteisinti nesant jų veiksmuose nusikaltimo sudėties.

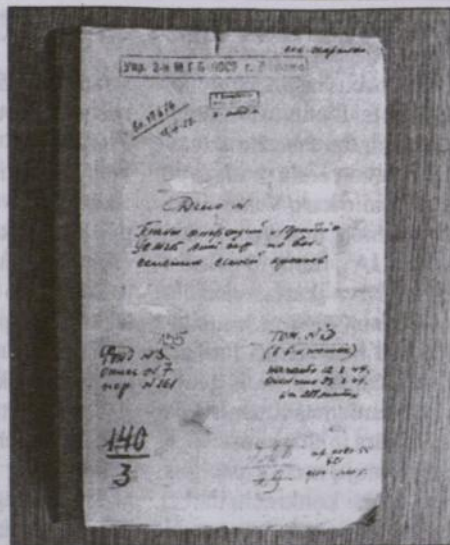
Į laisvę A. Kojelis išleistas 1947.01.18. Nelaisvėje išlaikytas lygiai pusę metų.

1947.01.23 dr. A. Kojelis parašė pareiškimą LSSR Vidaus reikalų ministro pavaduotojui generolui majorui Kapralovui. Jame prašo sugrąžinti jam pasą, kuris iš jo atimtas arešto metu.

Byloje išliko įrašas, kad 1953.05.22 duomenimis A. Kojelis saugumo organų buvo tiriamas. Juo domėjosi LSSR Vilniaus srities MVD valdybos 5-asis skyrius.

(Duomenys surinkti iš Lietuvos ypatingajame archyve (fondas K-1, apyrašas 58) saugomos septynių asmenų dviejų tomų baudžiamosios bylos Nr. 10031/3).

Papildymas. Jonas Noreika (g. 1910 m. Šiaulių aps.) – Generolas Vėtra – buvęs Lietuvos kariuomenės kapitonas, diplomuotas teisininkas, LAF narys, vadovavo Lietuvos sukilėliams partizanams Telšių apskrityje, Šiaulių apskrityje viršininkas vokiečių okupacijos metais, Štuthofio koncentracijos stovyklos kalnys, pagrindžio centro – Lietuvos tautinės tarybos – kūrėjas ir pirminin-

1949 m. kovo mėn. trėmimų operacijos „Priboj“ LSSR MGB apskričių skyrių planų bylos viršelis

Lietuvos ypatingasis archyvas, f. V-135, ap. 7, b. 161

kas, Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vyriausios vadovybės atstovas, iki arešto dirbo Lietuvos Mokslų akademijos juriskonsultu. Nuo 1945.12.15 iki 1946.01.15, be savo tiesioginio darbo, dar dirbo Vilniuje Šv. Jokūbo ligoninėje turto metrikacijoje, areštuotas 1946.03.16, nuteistas sušaudyti, sušaudytas 1947.02.27. J. Noreika 1997 m. apdovanotas Vyčio kryžiaus I-ojo laipsnio ordinu (po mirties). 1999 m. jam suteiktas kario savanorio statusas (po mirties).

Knygoje „Generolas Vėtra“ (Viktoras Ašmenskas, Vilnius, 1997 psl. 51) rašoma, kad J. Noreika „Su gydytoju Kojeliu susipažino tik atėjus laikinai dirbti į Šv. Jokūbo ligoninę, Areštavus J. Noreiką, tardymo metu jį „perkratinėjo“ apie visus tuos, su kuriais jam teko susitikti sugrįžus iš Štuthofio. Tačiau J. Noreika visko išsiginė, esą per trumpai tedirbęs, kad galėtų darbe kalbėtis antisovietinėmis temomis. Tik su gydytoju Kojeliu buvo kiek kalbėjęs apie tarptautinę padėtį. Jei ne Ona Poškienė ir S. Gorodeckas, tai J. Noreika gal ir būtų mėginęs su Kojeliu arčiau susipažinti ir pasidalyti antisovietinėmis mintimis. J. Noreika buvo atsargus, juolab kad antisovietinei veiklai Kojelis galėjo būti panaudotas ir kaip medikas“ (autorius šiek tiek interpretuoja, iš tikrųjų J. Noreika su A. Kojeliu pakankamai atvirai kalbėjo ir reiškė jam savo antisovietinius ketinimus).

Ona Lukauskaitė-Poškienė (g. 1906 m.) – šiaulietė poetė, Lietuvos tautinės tarybos ideologinio darbo vadovė, areštuota 1946.03.16, nuteista 10 m. laisvės atėmimo, grįžusi įsijungė į disidentinį judėjimą, priklausė Lietuvos Helsinkio grupei, mirė 1983 m.

Stasys Gorodeckis (g. 1915 m.) – Lietuvos tautinės tarybos generalinis sekretorius, areštuotas 1946.03.16, nuteistas 10 m. laisvės atėmimo.

Juozas Vitkus „Kazimieraitis“ (g. 1901 m.) – inžinierius, pulkininkas leitenantas, Dzūkijos Dainavos apygardos partizanų vadas.

KUR EINA LIETUVIŲ FONDAS?

Kai kada nors bus rašoma išeivijos veiklos istorija, tai Lietuvių Bendruomenės ir Lietuvių fondas užims svarbią vietą. LB savo veiklą pradėjo po Antrojo pasaulinio karo Vokietijoje, o čia atvykę persiorganizavo ir veiklą išplėtė po visą JAV lietuvių gausias apylinkes. LF buvo įkurtas visu dešimtmečiu vėliau (1961 m.), susitarus su LB, kad bus vienas fondas, kapitalas neliečiamas ir tik iš gautų procentų bus remiamas lituanistinis švietimas, kultūra ir jaunimas.

Nuo pat pirmųjų metų įsisteigus LF, JAV LB ėmėsi konkrečių darbų paremti Lietuvių Fondą: jam rengė vėjus LB apylinkėse, ragino apylinkes ir kitas organizacijas įsirašyti į LF narių eiles bei pavienius asmenis aukoti šiam fondui. Lietuvių bendruomenėms buvo uždėtos Lietuvių Fondo kvotos, kurios buvo įvykdomos su kaupu. Tuomet naujai atvykę lietuviai neturėjo savo kapitalo ir juos vargino įsikūrimo problemos, bet sa-

vo sunkiai uždirbtu prakaitu, bent vienos savaitės uždarbį aukėjo Lietuvių Fondui. LB dėka LF ėgavo visuomenės pasitikėjimą. Įstatai (ne visi iškarto), buvo keičiami, prisitaikant prie laiko reikalavimų, o Lietuvių Bendruomenei juos patvirtinant, nenu- tolistant nuo LF steigėjų tikslų. LF efektyviai ir pastoviai rėmė lietuviybės išlaikymą, sutartinai su JAVLB trimis atstovais paskirstydami metinį pelną.

Daug metų buvo kartojama, kad konfliktų nėra tarp LB ir LF, kad jų ryšiai geri ir veikia kiekviena savarankiškai, pagal susitarimą kaip broliškos organizacijos.

Tačiau po 40 metų sėkmingos LF veiklos ir darnaus bendradarbiavimo su LB, kai kuriems naujiems LF tarybos nariams šis ryšys su LB ėmė nepatikti. Toks neigiamas LF elgesys buvo pastebėtas 1995 m. lapkričio 30 d., JAV LB tarybos suvažiavime. JAV LB prezidiumas išsiuntinėjo tarybos nariams suvažiavimo nu-

tarimus ir paskelbė "Drauge" (1995. 11.15) ir "Pasaulio lietuvyje" (1996 sausio mėn.): "JAV LB XIV tarybai kyla susirūpinimas, kad Lietuvių Bendruomenės 1960 metais įsteigtas Lietuvių Fondas vis daugiau atitolsta nuo JAV Lietuvių Bendruomenės, nes dauguma LF narių dėl kelionių atstumų negali dalyvauti LF metiniuose suvažiavimuose".

Į šį LB tarybos suvažiavimo nutarimą dr. Antanas Razma parašė ilgą straipsnį (1996 m. vasario mėn. 3 d. "Drauge"). Jis teisingai išdėstė visą Lietuvių Fondo pradžią, organizacinę struktūrą, kad LF savarankiška ir demokratiška institucija, kad kiekvienas (asmuo ar organizacija) tampa pilnateisiu LF nariu įnešę 100 dol., gali balsuoti ir būti renkamas į LF vadovybę LF metiniame suvažiavime, kuris yra pats aukščiausias organas. LF demokratiškumas stiprėja ir tuo, kad nei asmuo, nei organizacija negali turėti daugiau balsų negu 5% LF narių suvažiavime, nesvarbu kokią sumą būtų au-

Atlanto Rajono vadovų posėdis Bostone

Lietuvių Skautų Sąjungos Atlanto Rajono metinis Vadovų suvažiavimas įvyko Bostone, šeštadienį, 2004 m. kovo 20 d.

Suvažiavimo tikslas yra duoti progą Atlanto Rajono vietovėm pasidalyti praėjusių metų žiniomis ir atsiekimais ir susitarti planus ateinančiai vasaros stovyklai.

Dalyvavo asmenys iš Bostono, Hartfordo ir Worcester. New York, Philadelphijos ir Washingtono atstovai negalėjo atvykti, bet atsiuntė raštų jų veiklos apibūdinimą.

Vietovės apibūdino savo metinę veiklą ir pranešė Jubiliejinės Stovyklos jaunimo atsiliepimus. Išgirdome apie Atlanto Rajono Prityrusių skau-

tu/čių ir Vyrs. Skaučių/Vyčių rudens suvažiavimą – "Susipažinkime", ir likom su pilna sauja žinučių apie Atlanto Rajono įvairią veiklą.

Toliau buvo nutarta, kad ateinanti vasaros stovykla vadinsis "Baltija" ir ji įvyks Camp Resolute, Bolton, MA rugpjūčio 15-22 dienomis. Buvo aptartos smulkesnės detalės ir nutarta, kad registracijos lapai bus pristatyti vietovėms iki balandžio 10-tos dienos, o registracija turėtų būti grąžinta stovyklos išdininkui iki birželio 1-os dienos.

Gr. A.

Posėdžio dalyviai (iš k. į deš.): pirmoje eilėje sėdi – Joana Šimkienė, Birutė Žiaugrienė, Paulita Alinskienė, Lina Subatienė, Rūta Mickūnienė, Eglė Sukienė, AR Vadė Naida Šnipaitė; antroje eilėje – Stepas Zabulis, Daiva Kiliulytė, Algis Dambauskas, AR Sesių atstovė Glorija Adomkaitienė, Danutė Dilbienė; trečioje eilėje – Bronius Naras, AR Brolijų atstovas Vytas Dilba, Algis Adomkaitis, Kazys Adomkaitis (dar dalyvavo Leonas Bernotas). G. Adomkaitienės nuotr.

kojės. Cituoju: "Taip pat LF tarybos ir valdybos pirmininkai tegali būti savo pareigose ne daugiau 3 metus iš eilės. Tokiu būdu yra užkirstas kelias vieno asmens įsiviešpatavimui LF vadovybėje". Citata dr. Antano Razmos straipsnio: "Iki šiol LF ir JAV LB ryšiai yra tamprūs ir geri. Aš tikiu, kad jie tokie pasiliks ir ateityje." Toliau jis rašo: "Kad nebūčiau apšauktas menku bendruomenininku, nors ir nepatogu girtis, bet išvardinsiu pareigas, kurias mėginau atlikti kuo geriausiai LB labui. "Sergu" lygiai ir Lietuvių Bendruomenės ir Lietuvių Fondo "liga". Lygiai branginu L. Bendruomenę ir Lietuvių Fondą, nes jie abu yra gyvybiškai reikalingi lietuvių misijai išeivijoje". Citata: "Aišku ir visiškai suprantama, kad JAV LB veikla gauna didžiausią dalį kasmet LF skirstomų sumų, nes JAV LB darbai yra patys didžiausi užsienio lietuvių veikloje. PLB ir kitos organizacijos susilaukia LF paramos, jeigu lietuvių darbai svarbūs. Jūs vertina ir paramą skiria LF pelno skirstymo komisija, susidedanti iš 3 LF tarybos narių ir 3 JAV LB Krašto valdybos skirtų narių".

Straipsnio gale dr. Antanas Razma teigia: "Lietuvių Fondas ir Lietuvių Bendruomenė atlieka milžiniškus darbus lietuvių misijoje išeivijoje ir jie abu turi tarpusavyje kooperuoti, o lietuvių visuomenė juos visapusiškai stipriai remti".

Prieš porą savaičių LF nariams buvo išsiųsti kvietimai į 41-mą narių suvažiavimą. Skaitau lietuviškai LF narių nutarimus (rezoliucijas) paruoštas iš anksto. Oficialūs LF narių nutarimai yra anglų kalba. Šis laisvas vertimas iš anglų kalbos yra tik bendrai informacijai lietuviškai kalbantiems.

1. Perskaičius tokius sakinius, aš net aiktėlėjau. Ar Lietuvių Fondas jau nėra lietuviams ir ten jau nerašoma ir nekalbama mūsų lietuvių kalba? Juk pirmieji LF įstatai buvo lietuvių kalba ir tik po to buvo išversti į anglų kalbą. Taip buvo kartojama keičiant įstatus, taip turi būti ir dabar. Ar dėlto lietuvių kalba išmesta, kad dabartinės LF vadovybės pasamdytas amerikietis advokatas nežino nei lietuvių

kalbos, nei JAV lietuvių išeivijos padėties?

2. 2004 m. vasario 19 d. Lietuvių Fondo direktorių taryba, slapta ir plačiai lietuvių visuomenei nei nežinant, nusprendė, kad LF naudai visi dabartiniai LF įstatai būtų panaikinti ir nauji LF įstatai, surašyti anglų kalba pridėtame Exhibit A dokumente (formoje), būtų priimti (patvirtinti) kaip nauji Lietuvių Fondo įstatai.

Kodėl turi būti keičiami LF įstatai? Ar buvo tartasi su JAV LB Krašto valdybos atstovais? Man anglų kalba surašyti įstatai nesuprantami, kaip ir daugeliui LF narių. LF nariai yra pasimetę. Stebinančiai įžūlų LF vadovybės pasiūlymą tenka laikyti kaip bandymą pagrobti visuomeniniais pagrindais sudarytą fondą ir jį valdyti "išrinktiems ir palaimintiems" LF vadovybėje. Jau kuris laikas niekas iš suvažiavusių narių negali pakliūti į LF tarybą, o "pakliūna" tik iš anksto LF vadovybės parinkti, "palaiminti" ir jai paklusnūs. LF nariai įgalioja dažniausiai tuos asmenis, kurių pavardės su adresais prie įgaliojimų (*proxis*) surašytos pavardės su adresais tam LF nariui, bet jo balsą naudoja vienas iš "palaimintųjų". Floridoj vienas žinomas LF tarybos narys rašė gražius laiškus Fondo nariams, juos vaišino, prašydamas tik jį įgaliojoti LF suvažiavime ir jam patikėti balsus.

3. Lietuvių Fondo komisijos. Visai nekalbama apie JAV LB atstovavimą pelno skirstymo komisijoje. Visas komisijas, kaip pelno, finansų ir įstatų, turinčios du ar daugiau direktorių, kurie sudaro tos komisijos narių daugumą. Kur dingo dr. Antano Razmos užtikrinimas, kad pelno skirstymo komisijoje dalyvauja 3 LF tarybos nariai ir 3 LB paskirti nariai?

4. Direktoriai. LF reikalus tvarko LF direktorių taryba. Ji: renka vienų (1) metų kadencijai LF tarybos, LF valdybos, korporacijos sekretorių ir kitus LF valdybos rekomenduotus LF korporacijos pareigoms. Pareigose einamų metų skaičius visai neapibrėžtas. Kur dingo taip neseniai dr. A. Antano Razmos straipsnyje pabrėžimas, kad "LF tarybos ir valdybos pirmininkai tegali būti tik 3 me-

tus iš eilės. Tokiu būdu būtų užkirstas kelias vieno asmens įsiviešpatavimui LF vadovybėje". Jau dabar LF valdybos pirmininkas savo pareigose yra penkti metai, o LF tarybos pirmininkas eina ketvirtus.

5. Likvidavimas. LF direktorių tarybos siūlymu LF gali būti likviduotas ir jo turtas išdalintas LF direktorių tarybos sušauktame LF narių susirinkime svarstant LF likvidavimą, jei tokiam susirinkime nemažiau trys ketvirčiai (3/4) susirinkime dalyvaujančių registruotų balsų nutaria likviduoti Lietuvių Fondą.

Tuose naujuose siūlomuose įstatuose nėra žodžio apie LB. Reiškia L. Fondui Lietuvių Bendruomenė nebėra reikalinga. Reiškia naujai siūlomi LF įstatai išjungs bet kokią LB įtaką į tolimesnę LF veiklą, jo pelno padalinimą ir net LF likimą.

Be abejo, kaip dabartinis LF tarybos pirmininkas dr. Antanas Razma, yra ne tik susipažinęs su tais naujais LF įstatais, bet taip pat didele dalimi lemia jų šitokią suredagavimą, kuriame visiškai sąmoningai LB yra išjungta, ignoruojama ir neturės ne tik įtakos, bet ir jokio balso LF ateities veikloje. Bet kur dingo jo įsitikinimas, išreikštas 1996 metais: "Lygiai branginu Lietuvių Bendruomenę ir Lietuvių Fondą, nes jie abu yra gyvybiškai reikalingi lietuvių misijai išeivijoje?" Argi dabar jam nebe abu, nebe LB, o tik LF yra gyvybiškai reikalingas lietuvių misijai išeivijoje, o gal pagal jį, iš viso lietuvių misija išeivijoje nebereikalinga. LF siūlomi įstatai anglų kalba (kodėl ne lietuvių?), atskeldami LB nuo LF, tikrai griauja ir vienos ir kitos organizacijos lietuvių misiją išeivijoje.

Ar gali vienas iš įkūrėjų (dr. A. Razma) pasirašyti po tų naujų įstatų ir už juos balsuoti? Šie naujieji LF sumanyti įstatai visai neturėtų būti šiame LF narių suvažiavime pateikti balsavimui. LF nariai turi reikalauti, kad būtų sudaryta speciali komisija iš LB ir LF atstovų, kuri peržiūrėtų įstatus, pataisytų, informuotų spaudoje ir tik tuomet, kitame suvažiavime juos priimti.

Marija Remienė, LB ir LF narė
Laukiame LF pasisakymo. Red.

LAISVĖS KOVŲ ATMINIMAS

39-tos politinės studijos Los Angeles

Ištverminga Los Angeles Lietuvių fronto bičiulių politinių studijų tradicija kitais metais švęs keturių dešimtmečių sukaktį. Organizatoriai gali didžiulis, kad studijų idėja tebėra gyvybinga, nors dauguma šios tradicijos pradininkų studijas gali stebėti tik iš Anapus. Visuomenės susidomėjimas studijomis irgi neišblėsęs. Visada apsilanko iki 200 dalyvių, gyvai reiškiasi diskusijose, o aukos dažniausia padengia išlaidas. Studijų rengėjai nesiekia jokio pelno ir džiaugiasi išėjus „sausį“. Atsidėkodami dalyviams už palankumą, pasirūpina įdomiais ir kompetentingais kalbėtojais.

Šiais metais įvyko 39-tosios studijos laisvės kovoms Tėvynėje ir išeivijoje prisiminti. Iš Lietuvos buvo pakviesta partizanų vado Adolfo Ramanausko (slp. „Vanagas“) dukra. Ji abi dienas skaitė po paskaitą, dalyvavo kolektyvinėse svarstybose ir diskusijose.

Svarstant temą „Tautos rezistencija okupantui“, kalbėjo: kun. St. Anužis „Religinė rezistencija“, A. Ramanauskaitė-Skokauskienė „Partizanų spauda“ (žiūr. psl.9), M. Sandanavičiūtė-Newsom „Lituanistinių mokyklų jaunimo auklėjimas rezistencinėje dvasioje“ ir J. Pabedinskas „Išeivijos įnašas rezistencijos akcijoje“. Pir-

mieji du – Lietuvos lietuviai, kiti du – išeivijos.

Kitose pirmose dienos studijų svarstybose „Dabartinė Lietuva – šviesos ir šešėliai“ dalyvavo irgi keturi kalbėtojai: dr. R. Marcinkus „Tautiškas trečiosios bangos lietuvių sąmonėje“, Gediminas Leškys „Išeivijos organizacijos teikiančios paramą Lietuvai“, D. Polikaitienė „Jaunimo tautinis ir demokratinis ugdymas“, Jonas Matulaitis „Istorinės atminties stiprinimo klausimu“, rišdamas Lietuvos ir išeivijos rezistenciją, pirmą dieną kalbėjo J. Kojelis tema „Partizanų balsas – laisvosios Lietuvos balsas“.

Vasario 1 – sekmadienį, antrąją studijų dieną, už Lietuvos ir išeivijos rezistentus mišias aukojo kun. St. Anužis ir pagrindinę studijų paskaitą Šv. Kazimiero parapijos salėje tema „Sąlytis su praeitimi“ skaitė Aukšė Ramanauskaitė-Skokauskienė.

Atskiras studijų sesijas ir svarstybas vedė moderatoriai: V. Gedgaudienė, A. Žemaitaitis, J. Pupius, V. Vidugiris. Kūrybingas maldas prieš sesijas sukalbėjo klebonas St. Anužis. Abi dienas studijas optimistiniu žodžiu pradėdavo LF bičiulių sambūrio pirmininkė adv. Žibutė Brinkienė, studijas užbaigė Algis Raulinaitis. jk

Los Angeles 39-tojo politinio savaitgalio 2004 m. vasario 29 – kovo 1 d. organizatoriai ir programos dalyviai (iš kairės): sėdi – A.P. Raulinaitis, dr. A. Kanauka, adv. Žibutė Brinkienė (LFB pirm.), viešnia iš Lietuvos Aukšė Ramanauskaitė-Skokauskienė, J. Kojelis, E. Dovydaitytė, V. Gedgaudienė, svečias iš Chicago J. Pabedinskas; stovi – dr. R. Marcinkus, kun. kleb. St. Anužis, E. Vidugirienė, V. Vidugiris, D. Polikaitienė, A. Žemaitaitis, J. Matulaitis ir J. Pupius

Juozo Pupiaus nuotr.

PARTIZANŲ SPAUDA

Paskaita skaityta

39-tose politinėse studijose Los Angeles, CA

Auksė Ramanauskaitė-Skokauskienė

Vykstant ginkluotai partizanų kovai, II-osios sovietinės okupacijos metu, šalia ginkluoto pasipriešinimo, didžiulę reikšmę ir vertę turėjo laisvas spausdintas žodis, partizanų spauda. Tai buvo pagrindinė, nepakeičiama priemonė ugdyti tautos dvasiai ir sąmonei. Štai ką patys partizanai manė apie savo spaudą. Laikraštis "Partizanas" 1950 m. rašė:

"Būtų labai klaidinga galvoti, kad sąjūdis šiuo metu vien tik ginkluotu pasipriešinimu turėtų veikti. Ginklai yra skiriami mūsų priešams. Jais negalima mūsų tautiečiams tvirtos dvasios įdiegti ir tiesos žodį paskelbti. Tam reikalinga spauda".

Partizanų spaudos pradžia - jau 1944.

1944 m. LLA centrinis štabas, traukdamasis nuo fronto, leido laikraštį "Karinės ir politinės žinios", vėliau periodinį laikraštį "Karžygys", po 3-jų numerių pervadiną "Laisvės karžygiu". Jame partizaninės spaudos paskirtis buvo nusakyta taip:

- naikinti tautoje vergovės kompleksą;
- ugdyti partizanų drąsą ir konspiracijos tradicijas, ugdyti tautoje nacionalinį ir valstybinį sąmoningumą bei nušviesti Lietuvos gyventojams politines aktualijas.

Kitas vienas pirmųjų tuo metu sovietų okupuotoje Aukštaitijoje pasirodęs partizanų laikraštis buvo "Laisvės kelias". Išėdavo 2 kartus per mėnesį ir buvo platinamas Utenos, Zarasų ir Švenčionių apskrityje. Dzūkijoje 1944 m. buvo platinami informacinio pobūdžio lapeliai apie tarptautinę padėtį, padėtį Lietuvoje, įvairūs atsišaukimai, o 1945 m. pradėjo eiti ir pirmieji partizanų laikraščiai.

Visumoje 1945-aisiais, susikūrus stambesniems partizanų junginiams, beveik kiekviena partizanų apygarda ir rinktinė leido savo laikraštį.

Iš viso per partizaninį karą ėjo 54 periodiniai ir 18 neperiodinių leidinių.

Sovietinė spauda šmeižė, juodino partizaninį judėjimą, siekė sukompromituoti laisvės kovotojus – partizanus. Todėl patys partizanai savo spaudą laikė priešnuodžiu skleidžiamiems bolševikinės ideologijos nuodams.

Mano tėvas, tuo metu buvęs Lietuvių pietų srities partizanų vadas, gerai suprasdamas, kad šalia karinio pasipriešinimo reikalinga ir politinė idėjinė kova, ypatingai daug dėmesio skyrė pagrindžio spaudai, - pats organizavo leidybą, redagavo, pats rašė straipsnius. Štai jo mintys užrašytos 1945 metais:

"Ypatingą dėmesį skyrėme partizaninei spaudai. Leidome "Laisvės Varpą". Spausdinome įvairaus turinio atsišaukimus (...) temos buvo aktualios, faktai neišpūsti, o žinios, kad ir nedžiuginančios, bet teisingos. Dėl to partizanų spauda įgijo visišką pasitikėjimą".

Politinė situacija diktavo partizanams spaudos temas. Okupacinė valdžia buvo įsakiusi konfiskuoti radijo

Prie Vasario 16-tosios akto signataro prof. Mykolo Biržiškos kapo Los Angeles CA: viešnia iš Lietuvos Auksė Ramanauskaitė-Skokauskienė, partizano vado gen. Adolfo Ramanausko ("Vanago") duktė (viduryje), gen. Garbės konsulas Vytautas Čekanauskas ir Danutė Mažeikienė, prof. M. Biržiškos anūkė.

aparatus iš gyventojų, taigi mažai juos kas turėjo, be to užsienio radijo stočių transliacija buvo labai trukdoma.

Partizanai klausydavo užsienio radijo stočių transliacijų kitomis kalbomis ir savo straipsniuose pateikdavo žinių santraukas, savo komentarus. Laikraščiuose pranešdavo apie okupantų vykdomas represijas, trėmimus, partizanų kovas, žuvusių partizanų žygdarbius. Čia partizanai skelbė savo kovos tikslus, kovos prasmę, stengėsi palaikyti visuomenės moralę, tautiškumą. Laikraščeliuose taip pat būdavo grožinės kūrybos, trumpų apsakymų, eilėraščių.

Laikraščelių spausdinimo būdai buvo įvairūs: mašinarštiniai (iki 50 vienetų), rotatoriumi ar šapirografu (100-500 vienetų) ir topografinis (juo išleisdavo net iki 5000 vienetų).

Partizanų miško gyvenimo sąlygomis, spaudos leidyba buvo labai sunkus ir pavojingas darbas. Reikėjo gauti leidybos priemones, popierių, dažų. MGB ypatingai sekė ir spaustuvėse dirbančius žmones, iš kurių partizanai galėtų gauti šias priemones.

Kitas labai aktualus klausimas partizanų spaudos darbe buvo žmonių, sugebančių dirbti žurnalistinį darbą (nukelta į 16 psl.)

Mirė PAULIUS JURKUS

1916 – 2004

Didįjį penktadienį, 2004 m. balandžio 9 d. Šv. Jono ligoninėje Elmhurst, NY, sulaukęs 87 m. amžiaus mirė Paulius Jurkus. Sirgo neilgai – gal 3–4 savaites išbuvo ligoninėje. Ligoje jį nuoširdžiai globojo Vida Jurkuvienė, dukrelė Daina ir jos vyras James Marks.

Dėl velykinio laikotarpio laidotuvės buvo nukeltos į sekantį savaitgalį. Atsisveikinimas įvyko penktadienį, balandžio 16 d. Kearns laidotuvių įstaigoje, 61-40 Woodhaven Blvd., Rego Park, NY. Čia susirinko gal apie 80 Pauliaus bičiulių pasakyti jam paskutinį „sudiev“ (o gal „iki pasimatymo“?). Karstas buvo uždarytas. Čia pat už karsto, ant paaugštinimo buvo sustatytos 6 skirtingos, didelio vienodo formato velionio fotografijos, išdėtos pagal jo amžių: pradedant nuo studentavimo laikų, ir baigiant su šiemet kovo 4 d. daryta nuotrauka. Ant šoninių sienų buvo sukabinti 8 velionio nutapyti aliejaus paveikslai: 6 Lietuvos vaizdai ir po vieną religinį paveikslą – ir Jėzaus ir Marijos atvaizdai. Karsto galuose stovėjo po vienodą vainiką iš meniškai sudėtų gėlių: geltonų rožių, žalių lapų ir raudonų gvazdikų. Visuma buvo rami, išmąstyta, klasiniai simboliška. Bet nuotaika liūdna. Netekis staigi ir skaudi.

Atsisveikinimą pravedė Giedrė Kumpikaitė, Ph. D., lietuvių radijo valandėlės vedėja. Kun. Vytautas Volertas, V. Atsimainymo parapijos vikaras, pirmiausia paskaitė maldas už mirusį, o paskui drauge su susirinkusiais susikalbėjo dvi rožinio paslaptis.

Pagrindinę atsisveikinimo kalbą pasakė Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM, buvęs pranciškonų spaustuvės vedėjas, vėliau ir „Darbininko“ administratorius. Dar

kalbėjo: LR gen. Konsulas Mindaugas Butkus; LB New Yorko apygardos pirm. Ramutė Žukaitė; Tautos Fondo vardu – valdybos pirm. Algis Vedeckas; Maironio lituanistinės mokyklos vardu – mokytoja Dana Bobelienė; Brooklyn – Queens LB apylinkės vardu – vicepirmininkė Vida Jankauskienė. Atsisveikinimą užbaigė Giedrė Kumpikaitė, paskaitydama trumpą rašinėlį iš savo prisiminimų.

Laidotuvių mišios vyko šeštadienį, balandžio 17 d., 11 val. ryto V. Atsimainymo par. bažnyčioje Maspeth, NY. Jas aukojo tos parapijos vikaras kun. Vytautas Volertas; drauge koncelebravo vyskupas Paulius Baltakis, OFM ir Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM. Po mišių vyskupas tarė trumpą atsisveikino žodį. (žiūr. psl. 19). Pabaigoje karstas buvo apdengtas lietuviška vėliava ir sugiedotas Lietuvos himnas. Pamaldose dalyvavo apie 30 žmonių. Kūnas nuvežtas sudeginti. Palaikai bus pervežti į Lietuvą. Visi dalyviai buvo pakviesti priešpiečių į „Forest View“ restoraną, kuriame velionis daug metų valgydavo.

Visi laidotuvių rūpesčiai teko dukrelei Dainai ir jos vyrui James. Jie abu stengėsi viską tvarkyti taip, kaip to būtų pageidavęs velionis tėvelis. Atrodo, kad jiems gražiai pasisekė.

Vietoj gėlių, šeimos pageidavimu, buvo aukojama US Baltic Foundation; taip pat Pauliaus Jurkaus vardo žurnalistikos stipendijai. (Apie tai rašysime kituose numeriuose).

„Darbininko“ redakcija reiškia nuoširdžiausią užuojautą Pauliaus Jurkaus šeimai. Jo liūdime ir mes. **a.ž.**

Pauliaus Jurkaus gyvenimo nuotrupos

Tėvo Pr. Giedgaudo, OFM, kalba,

pasakyta a.a. Pauliaus Jurkaus atsisveikinime š.m. balandžio 16 d.

Nebeturime Pauliaus Jurkaus. Paulius iškeliavo Amžinybėn.

Paskutinį kartą atsisveikinant, norėtusi rasti nors trumpą apibūdinimą apie Pauliaus asmenį, jo veiklą, jo troškimus ir siekius.

Kas buvo Paulius Jurkus?

Paulius dalį savo tremties laikotarpio praleido Vokietijoje. O vokiečių kalboje yra žodis, kuris, mano nuomone, nors dalinai nusako, kas buvo Paulius Jurkus. Tai – **Kulturtraeger** – kultūros skleidėjas. Juk Pauliui galima priskaičiuoti, kad jis buvo ir rašytojas, menininkas,

ilustratorius, auklėtojas ir dar daug kitų epitetų, taigi – didis kultūros skleidėjas.

Paulius Jurkus gimė 1916 m. liepos 29 d. Žemaičių Kalvarijoje. Mokėsi Sedos progimnazijoje ir 1936 m. baigė Telšių gimnaziją. Būdamas labai jaunas, liko našlaičiu – nuo siautuosios šiltinės vienu metu mirė jo tėvelis ir du broliukai. Šeimoje liko tik du: mamytė ir Paulius. Ne kartą Paulius yra stebėdavęs kaip jis tada finansiškai išsivertė ir kaip sugebėjo baigti gimnaziją. O jam padėjo meilė mokslui ir jo gabumai. Paskui jau su stipendijų pagalba studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą Vilniaus Universitete ir jį baigė 1943 m. Jau gimnazijoje,

Kaip grįžtančius namo paukščius...

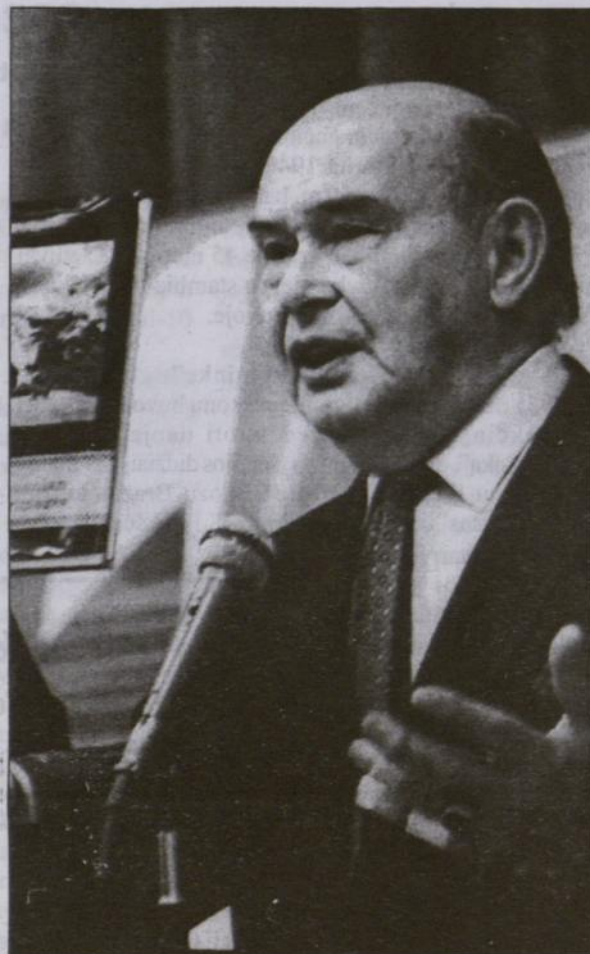
Pulius JURKUS

*Kaip grįžtančius namo paukščius,
Parveski, Viešpatie, ir mus
Į žemę mūsų tėvų tėvų.
Težydi vėlei Lietuva,
Kaip tavo slėnių lelija,
Tebūna vėl namuos ramu.*

*Uždeki žiburius vilties,
Atšauki angelą mirties
Iš mūsų tėviškės namų.
Težydi vėlei Lietuva,
Kaip tavo slėnių lelija,
Tebūna vėl namuos ramu.*

*Į savo džiaugsmo Sekmines
Ir mus surink, namo parvesk
Iš tremtinio kelių liūdnu.
Težydi vėlei Lietuva,
Kaip tavo slėnių lelija,
Tebūna vėl namuos ramu.*

*Po tavo apvaizdos ranka
Tegul apsiverčia vaga
Pilna gyvybės ir žiedų.
Težydi vėlei Lietuva,
Kaip tavo slėnių lelija,
Tebūna vėl namuos ramu.*

Pulius Jurkus

V. Maželio nuotr.

* * *

o vėliau universitete buvo aktyvus, uolus ateitininkas, priklausė Šatrijos korporacijai. Studentaudamas plačiai važinėjo po Lietuvą, vasaros atostogų metu su paskaitomis lankė moksleivių ateitininkų stovyklas. Aš dar buvau gimnazistas, ir mes, jaunieji (slaptieji) ateitininkai jau žinojome apie žymų ateitininkų veikėją – kalbėtoją Paulių Jurkų. Man teko bent porą kartų girdėti Paulių kalbant. O paskutinį kartą tai buvo ateitininkų stovykloje, kuri vyko mano bendraklasio Stasio Baranausko tėvo dvare. Atvažiavo iš kažkur pavėlavęs Jurkus su paskaita. Prisimenu ir svarbiausią jo paskaitos mintį: “Mes, jaunieji ateitininkai, esame Lietuvos ateitis, esame tartum vežimo dišlius, kuris vairuos Lietuvos vežimą į mūsų obalsio “Visa atnaujinti Kristuje” išsipildymą”.

1944 m. Paulius pasitraukė į Vokietiją. Čia tremtinių stovyklose reiškėsi kaip nenuilstamas veikėjas: dėstė mokyklose, skaitė paskaitas, redagavo laikraščius, rašė

eiles. Tuo metu parašė ir eilėraštį “Kaip grįžtančius namo paukščius” (žiūr. viršuje), kuriam muziką parašė kompozitorius Juozas Strolia, ir taip eilėraštis tapo labai pagarsėjusia giesme.

Draugystė su pranciškonais

Į Ameriką Paulius atvyko 1950 m. rudenį. Tuoj užsimezgė ilgametė ir nuoširdi draugystė su lietuviais pranciškonais. Eilę vasaros atostogų Paulius praleido Kennebunkport, ME, pranciškonų vienuolyne. Pirmaisiais “dypukų” emigracijos metais į pranciškonų vasarvietę suvažiuodavo beveik vien lietuviai. Ten vykdavo įvairūs suvažiavimai, stovyklos, koncertai, literatūros vakarai, meno parodos ir daug lietuviškos dainos. Paulius ten būdavo “spiritus movens” – ir organizatorius, ir išpildytojas, ir dalyvis.

Tarp Pauliaus ir pranciškonų išsivystė artimas ryšys dar ir dėl siekių panašumo. Mat, vienas iš pranciškonų

uždavinių išėvijoje yra lietuviškoji spauda. Man, apie 50 metų dirbusiam spaudos darbą drauge su Paulium, norisi užsiminti apie jį kaip spaudos žmogų.

Pranciškonų leidžiami "Aidai", kultūros žurnalas, yra vienas iš jų spaudos deimančių. Jie atsirado Vokietijoje ir jų leidėjas ir redaktorius 1949–1950 m. buvo Paulius Jurkus. Tik vėliau – 1950 m. pabaigoje "Aidų" leidimą perėmė į Ameriką suvažiuavę lietuviai pranciškonai. "Aidai" buvo tęsiami Amerikoje 45 metus, o Lietuvai atgavus nepriklausomybę, jie, su stambia pranciškonų parama, yra toliau tęsiami Lietuvoje.

Darbas "Darbininke"

1951 m. Paulius Jurkus pranciškonų buvo pakviestas į redakcinį kolektyvą redaguoti naujai perimtą "Darbininką", drauge su mūsų išėvijos didžiais šulais: prof. Simu Sužiedėliu ir prof. Juozu Brazaičiu. Šis "triumfyratas" iškėlė "Darbininką" į aukščiausią žydėjimo laikotarpį ir pakėlė visos išėvijos spaudą į aukštesnį lygį. Jurkus išdirbo "Darbininke" nuo 1951 iki 1993 metų. Tai oficialios datos. Bet jis ir toliau padėjo ir savo patarimais, ir įgyta patirtimi ir savo straipsniais iki pat mirties. Dabartinio – sumažinto "Darbininko" redaktorei Albinai Žumbakienei jis geranoriškai patarnavo ar tai laužyme, ar kalbos taisyme, ar nuotraukų parinkime. Skambindavo jai į redakciją beveik kasdien, klausdamas, kuo gali padėti. Paskutinį kartą paskambino, kai jau jautė skausmą krūtinėje, prieš pat jį išvežant į ligoninę, ir pasakė: "Skauda krūtinėje... Das Lied ist aus... Primink Tėvui Pranciškui, kad mane aprūpintų sakramentais... Neužmiršk..." Ir kai nuėjau pas jį į ligoninę, jis nenusitebo, lyg laukė ir pasitikėjo, kad ateisiu.

"Ateities" redaktorius

Tremtyje Paulius trumpą laiką redagavo jaunimo žurnalą "Ateitį". Vėliau, perkėlus "Ateitį" į Ameriką, Paulius buvo jos vyriausiu redaktorium dviem atvejais: 1950–1955 m. ir 1958–1960 m. Vakaraais, po darbo "Darbininke", į jo kabinetą susirinkdavo jaunųjų ateitininkų gražūs būrys padėti redaguoti žurnalą... Prisimenu "Ateities" redakcinį kolektyvą, kuris padėdavo Pauliui Jurkui: Juozas Baužinskas-Baužys, Antanas Sabaliauskas-Sabalis, K. Kudžma, G. Macelytė, V. Grajauskaitė, V. Botyrius, V. Karečkaitė, kun. J. Petrėnas ir daug kitų. Pažvelgus į tų metų komplektus tiesiog malonu matyti Pauliaus išradinę laužymą, jo paties pieštas vinjetes, na, žinoma, ir jo rašytus straipsnius.

Paulius Jurkus kūrybą pradėjo spausdinti nuo 1937 m. Eilėraščiai būdavo spausdinami "Ateityje", "Studentų Dienose", o novelės – "N. Romuvoje ir "N. Lietuvoje".

1954 m. išleista jo novelių knyga "Pavasaris prie Varduos". Čia vyrauja romantiniai Lietuvos praeities ir tautinio atgimimo laikų prisiminimai, pasakų ir legendų motyvai. Romane "Smilgaičių akvarelė" ("Draugo" 1957 m. premija) spalvingai vaizduojama Žemaitijos bažnytkaimio kasdienybė, įvairūs nuotykių. 1968 m. pasirodė rinkinys apie Vilniaus praeitį "Ant Vilnelės tilto" ir 1985 m. "Kai Vilniaus liepos žydi". Periodinėje spaudoje paskelbė daug dailės ir literatūros kritikos straipsnių, recenzijų, apžvalgų. 1979 m. parašė vadovėlį lituanistinei mokyklai "Lituanika". Kurį laiką dėstė lietuvių kalbą Maironio lituanistinėje mokykloje New Yorke.

Mano kompiuteryje yra likęs surinktas ir paruoštas spaudai dar vienas eilėraščių rinkinys, kuris dėl man nežinomų priežasčių nebuvo atspausdintas.

Kas New Yorke nepažinojo Pauliaus Jurkaus?

Jis buvo reikalingas visiems. Be išimties. Ir literatams, ir rašytojams, menininkams, parodų rengėjams, kritikams, ir visoms organizacijoms, skautams, ateitininkams, moterų draugijoms, fondams. Be jo sumanios pagalbos neapsieidavo joks renginys. Todėl saviems reikalams jam visada trūkdavo laiko.

Paulius yra apipavidinęs ir parengęs spaudai kitų autorių apie 100 knygų; nupiešęs daug knygų ir žurnalų viršelių.

Dalyvavo organizacijų veikloje. Priklausė Lietuvių Bendruomenei, Liet. Fronto bičiuliams, Liet. Rašytojų draugijai (jos pirmininkas 1989–1996). Veikė ir Liet. Žurnalistų sąjungoje (nuo 1998 jos valdybos vicepirm. Finansų reikalams).

Paulius mylėjo dukrą Dainą, kuri su vyru James gyvena Bostone. Didžiavosi jos atsiekimais: Daina studijavo meną Pratt institute ir gavo bakalaurą; Columbijos universitete pelnė magistratūrą. Dabar turi apšvietimo kompaniją (*architectural and theatrical lighting design*). Kai ji turėdavo atvažiuoti aplankyti tėvą, Paulius tą dieną paskelbdavo šventę. "Atvažiuos Dainelė, - sakydavo jis, - tai bus šventė"... Jis mėgo ir savo žentą James. "Toks paprastas, jauskus. Kai atvažiuoja, visada man padeda, daug ką sutvarko... Ir jau gerokai pramokęs lietuviškai".

Paulius buvo visada optimistas, visada draugiškas, nuoširdus bičiulis, taurus lietuvis patriotas, giliai tikintis žmogus. Jei kada darbe jį kas apkaltindavo, kad pamiršo ką nors atlikti, ar kitaip jį pažemindavo, jis patylėjęs ramiai atsakydavo: "O vis tiek reikia daryti gera... nėra mums kito kelio, tik skleisti gerį".

Toks buvo Paulius Jurkus

*"O vistiek reikia daryti gera...
nėra mums kito kelio,
tik skleisti gerį"...*

GINANT ŽMOGAUS TEISES

Tarptautinės konferencijos išvados

Dr. Vaidutė GELŽINIENĖ, Jonas KAIREVIČIUS

2004 kovo 3-7 Bratislavoje vyko Europos Bažnyčių tarybos (ETB) surengta tarptautinė konferencija žmogaus teisių padėčiai Europos Sąjungos erdvėje nagrinėti. Konferencijoje buvo atstovaujamos Protestantų ir Ortodoksų bažnyčios iš 15 centrinės ir rytų Europos valstybių. Konferencijos dalyviai plenariniuose posėdžiuose ir darbo grupėse aptarė būdus ir priemones kaip įtvirtinti pagrindines žmogaus teises bei rūpesčius. Buvo apsvaistyti žmogaus orumo, religijos laisvės, etninių bei religinių mažumų ir daugumos santykių, teisės į darbą, mokslą ir sveikatos apsaugą, socialinių garantijų, teisės susigrąžinti neteisėtai atimtą turtą, asocialių asmenų, įkaitų, eutanazijos ir kiti klausimai.

Pranešimą žmogaus teisių ir religijos laisvės tema padarė ETB Bažnyčios ir visuomenės komisijos direktorius Rudiger Noll. Jis pabrėžė, kad svarbus vaidmuo teisių propagavime tenka Bažnyčiai. Įsidėmėtina jo tezė, kad žmogaus teisių vertybės ir principai kilo iš krikščionybės.

Ryškindamas žmogaus teisių svarbą, pranešėjas iškėlė kai kurių žmogaus teisių dvilypumą. Taip pat jis pristatė ES konstitucijos paragrafus apie religijos laisvę, paryškindamas II-10 ir I-51 straipsnius.

Konferencijos dalyviai aplankė Slovakijos Helsinkio žmogaus teisių komitetą ir diskutavo apie jų darbo programas ir metodiką.

Konferencijoje akcentuota, kad žmogaus teisės būtina įtvirtinti įstatymuose ir žmonių sąmonėje. Siūlyta įtraukti Bažnyčių pareigūnus į žmogaus teisių propagandą ir kurti grupes atskirose vietovėse ir nacionaliniame lygmenyje, žmogaus teisių klausimą palaikyti gyvą teologijos mokyklose, bažnytinėse institucijose, viešinti visuomenės informavimo priemonėmis. Visa tai daryti be jokio autoriteto įtakos iš pašalės.

Po diskusijų darbo grupėse, buvo suredaguotos konferencijos rekomendacijos Bažnyčioms ir konferencijos dalyviams:

— stiprinti tinklą bažnyčiose dirbančių žmonių, besidominčių žmo-

gaus teisių problemomis, juos remti ir skatinti keistis patirtimi;

— sprendžiant ekumenines problemas, naudotis ekumeniniais ryšiais, o ne vyriausybių ar teisinių institucijų talka;

— žmogaus teisių klausimui skirti daugiau dėmesio teologijos mokyklose, Bažnyčių struktūrose ir viešojoje informacijoje;

— keistis informacija apie religinių grupių patirtį žmogaus teisių problemų ir religijos laisvių pažeidimų klausimais;

— organizuoti ekumenines maldos dienas ir informuoti visuomenę;

— per ekumeninius ryšius remti solidarumą tarp gyventojų daugumos ir mažumų, užtikrinant visiems lygias teises;

— reikšti Bažnyčios poziciją biotinių problemų klausimu, jų tarpe ir dėl negimusiųjų teisių;

— domėtis, kaip vyriausybės laikosi žmogaus teisių, ypač tikėjimo laisvių;

— bendradarbiauti įkuriant tarptautinį komitetą komunizmo praktikai ir pasekmėms įvertinti ir siekiant krikščioniškai susitaikyti ir atleisti;

— skatinti jaunimą suvokti, teisingai taikyti ir ginti žmogaus teises.

Lietuvai konferencijoje atstovavo šio rašinio autoriai.

Šv. Kazimiero mugė Bostone

Saulėtą kovo keturioliktos dienos sekmadienį, po lietuviškų mišių Šv. Petro bažnyčioje, visi bostoniškiai skubėjo į South Bostono Lietuvių Piliečių Klubą, kur trečio aukšto auditorijoje skautai surengė įprastą pavasarinę Kaziuko mugę. Bostono skautams priklauso daugiau kaip 120 asmenų. Ypatingą dėmesį vyresnieji skiria jaunųjų skautų mokymui, ruošimui skautiškam gyvenimui.

Kaip pasakojo JAV LJS Bostono pirininkas ir vyr. skautininkas Kazys Adomkaitis, jaunieji skautai yra labai aktyvūs, jie noriai lanko sueigas, mėgsta išvykas, stovyklas. Skautauja ištisomis šeimomis. Šiais metais

Bostono jaunieji skautai pradžiugino visus susirinkusius parodydami spektaklį *Ali baba ir plėšikai*. Pastatymo režisierė – Birutė Šležienė, patarėja – Lina Subatienė, rež. padėjėjos – Rima Girniuvienė, Asta Norvaišienė, Eglė Sukienė. Pasaką scenai pritaikė Stefa Subatienė, kostiumus sukūrė Joana Šimkienė, šokius ir muziką pritaikė Daiva Kiliulytė, už apšvietimą, spektaklio garsą ir specialius efektus atsakingi buvo „Dariaus“ s.v. būrelis, scenos dekoracijas piešė Dalia Bernotienė, o jas sustatyti padėjo „senųjų Lapinų“ s.v. būrelis kartu su „Dariaus“ s.v. būreliu. Šiam tikrai ypatingam įvykiui – vaikų spektakliui aišku padėjo tėveliai

ir seneliai. Vaidino net keturiasdešimt aštuoni aktoriai! Spalvingos ir vaizdžios dekoracijos, aktorių išraiškinga vaidyba, nuostabūs kostiumai, pjesei pritaikyta muzika, Ali baba (Vytautas Stupis) su savo palyda, mažųjų Haremo šokėjų (Lina Baltaitė, Lina Bonda, Lina Nedhart, Kristina Šimkutė, Rūta Strazdytė, Laura Šukytė) puikiai atliktas šokis, Džino (Kastytis Norvaiša) pasirodymas, miško gyventojai – visa kartu sudarė nepamirštamą įspūdį.

Šio spektaklio pasirodymo proga buvo išleista programa, kurioje tilpo daug sveikinimų Bostono skautams su gražiais ir sumaniais linkėjimais. Žiūrovai, kurių prigūžėjo pilna salė, gausiais plojimais nuoširdžiai dėkojo mažiesiems aktoriams už jų vaidybą.

(mukelta į 15 psl.)

2003 m. Ateitininkų Studijų ir Poilsio savaitė

Ateitininkai ir svečiai su vaikais ir vaikaičiais suvažiuo 2003 m. rugpjūčio 9 d. į pranciškonų vasarvietę Kennebunkporte. Visi skubėjo į paskirtus kambarius. O jau aštuntą valandą vakaro rinkosi į auditoriją dr. Francis Kavaliauskaitės pianų koncertui. Auditorija buvo apypilnė prisidėjus vietiniams gyventojams. Pianistę ir programą susirinkusiems pristatė Regina Stankaitytė.

F. Kavaliauskaitė meistriškai ir jausmingai grojo Domenico Scarlatti – Sonata, Frederic Chopin – Valse Brillante, opus 34, George Gershwin – I Got Rhythm, Franz Liszt – Annees de Pelerinage: Vallee d'Obermann, Franz Schubert – Serenade, Franz Liszt – St. Francis de Paola Walking on the Waves, Ernesto Lecuona – Malagueña, Manuel de Falla – Ritual Fire Dance ir Fredric Chopin – Etude, opus 10, no 12. Publika dėkojo entuziastingai plodama. Gaila, kad negrojo lietuvių kompozitorių kūrinių. Po pianistei gėlių įteikimo Regina Stankaitytė visus pakvietė prie vaišių stalų, apdėtų lietuvišku sūriu, pyragėliais, sumuštiniais ir atgaiva. Vaišės priėmimo vakarui paruošė Franciscan

Guest House vadovybė.

Rugpjūčio 10 d. vakaras buvo skirtas prisiminti prof. Juozo Brazaitčio 100 metų gimtadienį. Profesoriaus bendradarbis, daugelį metų kartu redagavęs "Darbininką" Paulius Jurkus (miręs 2004 m. balandžio 9 d.) pabrėžė, kad Brazaitis labai mėgo žmones ir per pokalbius jis sugebėdavo įeiti į žmogaus sielą. Jis buvo populiarus tautoje ir studentijoje. Bet okupantai rusai ir vokiečiai ieškojo būdų juo atsikratyti. Abeji buvo jam paskyrę mirties bausmę. Jis išliko gyvas tik Dievo rankos saugojamas.

Rugpjūčio 11 d. Alfonsas Dzikas, Hartfordo Lietuvių radijo programos vedėjas, kalbėjo apie lietuviškas radijo programas Amerikoje. Jis pabrėžė, kad šios programos suvaidino didelį vaidmenį Sovietų okupacijos metu, Lietuvos laisvės atgavime, įsijungime į NATO ir Europos bendruomenę. Lietuviškos radijo programos gyvai informuoja apie politiką ir dabartinę padėtį Lietuvoje. Dalia Dzikiene paminėjo, kad lietuviškos radijo bangos daug pasitarnavo lietuvių kultūrai skleisti. Per radiją buvo propaguojami tautiniai šokiai, dainų

šventės ir kultūrinės pažangos. Toliau A. Dzikas nurodė, kad yra išlikę tik 15 lietuviškų radijo programų iš 47 ir jos visos turi sunkumų išsilaikyti, nes skelbimai mažėja ir kainos už radiją kyla. Bet jaunimas domisi šiomis programomis. Hartforde iš devynių pranešėjų yra penki jauni.

Rugpjūčio 12 d. buvo numatyta tema "Kalba, Klaida ir Stilus". Kalbėtojai Faustai Sidaugaitė neatvykus dėl transportacijos sunkumų, susirinkusieji pasakojo nuotykius iš savo gyvenimo. Daug kam patiko toks pokalbis.

Rugpjūčio 13 d. dr. Vladas Vaitkus įrodė, kad neturinčiam dantų, bet dar turinčiam žandikaulį, gali įdėti dirbtinį dantį. Tokiuose dantyse neatsiranda skylių. Dr. Vaitkus rodė skaidres, kaip tokie dantys įdedami ir nupasakojo techniką viso "implant metodo". Jis taip pat parodė naujausią techniką tiltelių uždėjime. Dr. Vaitkus labai ryškiai parodė skaidrėse kiekvieną operaciją ir įdomiai paaiškino. Jis dar pridėjo, kad dabar nereikia tokių specialistų ieškoti vien tik Amerikoje. Jų yra jau ir Lietuvoje, o ten kainuoja vienas ketvirtis Amerikos kainos. Dr. Vaitkaus paskaita

Dalis 2003 m. Ateitininkų savaitės dalyvių po 8 v.r. Šv. Mišių

Alfonso Dziko nuotr.

buvo gerai paruošta ir puikiai pristatyta.

Rugpjūčio 14 d. kun. Vytautas Gedvainis nušvietė Lietuvoje tikėjimo tendenciją iki nepriklausomybės ir po nepriklausomybės. Kun. Vytautas pradėjo: Lietuva turėjo stiprias katalikiškas organizacijas ir gerai paruoštų kunigų ir pasauliečių. Sovietai okupavę su visu įniršimu naikino organizacijas ir žmones, kurie turėjo ką nors bendro su religija. Jie perauklėjo jaunimą. Ypatingą dėmesį kreipė į jaunuolius virš keturiolikos metų. Šie nebuvo gerai paruošti pasipriešinimui, nes mokytojai buvo likę tik seneliai. O jų tėvai, jei bažnyčioje sutuokti, tai slapčia, nakčia. Vaikus seneliai veždavo krikštyti naktimis į tolimesnes parapijas. Komunistai bandė tikėjimą visokiais būdais išrauti iš žmonių. Bet daugelis, nors ir būdami komjaunuoliai, o vėliau partiečiai, išlaikė tikėjimą. Subyrėjus Sovietų Sąjungai, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, daugelis ieškojo Dievo ir Jo meilės Katalikų Bažnyčioje. Bažnyčios prisipildė. Bet daug kunigų nepriėmė buvusių komjaunuolių. Jie per daug kreipė dėmesį į bažnyčių statymą ir atstatymą. Dievo ieškan tieji buvo pamiršti. Dabar tuos atstumtuosius sunku susigrąžinti. Bažnyčios pustuštės. Katalikiška spauda

ir organizacijos bando tą atitaisyti. Ypač turi gerą pasisekimą "Kregždutė" vaikų tarpe. Bet vaikams trūksta pinigų ją nusipirkti.

Rugpjūčio 15 d. pabaigtuvės Jūratis Švedaitės-Waller koncertas, akompanuojant pianistei Patrice Newman, taip pat Onos ir Emilijos Rygelyčių. Piano koncertą Jūratis pradėjo žaviu balsu W.A. Mozarto "Laudate Dominum" ir "Dove sono" iš "Le nozze di Figaro". Toliau solistė dainavo arijas sekančių kompozitorių: Ch. Gounod, H. Duparc, G. Verdi, A. Kačanauskas, V. Klovos. J. Gruodžio, D. Moore, G. Gershwin ir L. Bernstein. Tarpe arijų pianinu grojo Ona ir Emilija J.S. Bach, F. Chopin, P.O. Tchaikovsky, L. Van Beethoven A. Diabelli. Jūratis Švedaitė savo švelniu sopranu žavėjo publiką, kuri atsidėjo plojimais. Jaunos pianistės Ona ir Emilija savo grojimu ir jaunyste patraukė susirinkusius džiaugtis koncertu.

Po koncerto Regina Stankaitytė padėjo visiems dalyviams ir pakvietė visus pabaigtuvių vaišėms, kurias surengė Franciscan Guest House vadovybė. Franciscan Guest House apmokėjo pabaigtuvių koncerto išlaidas. Pranciškonai turi pasamdę "manager" Michael Falcone, kuris tvarko ūkinius reikalus. Jis rū-

pinasi namų priežiūra ir yra atsakingas už vasarotojų paslaugas. Jau matosi pažanga. Daug kambarių ir auditorija yra perdažyta, nauji garsiakalbiai auditorijoje. Skaitykla turi naują vėsintuvą, pritaikintą to kambario dydžiui. Visi kambariai šaldomi – kaip viešbutyje. Vasarotojai gauna pusryčius, kaip ir anksčiau, kurie yra įskaityti į kambario kainą. Tik trūko lietuviškų duonų. Maisto didelis pasirinkimas pusryčiams. Gavome ir pietus už dvylika dolerių asmeniui. Pietūs turėjo pasirinkimui keturias mėsas ir žuvį.

Kiekvieną dieną pradėjome su aštuntos valandos lietuviškomis Šv. Mišiomis ir trumpu pamokslu. Kapelionas prel. A. Kontautas aukojo Šv. Mišias, pamoksluose vystė mintis Šv. Eucharistijos temomis. Dvi dienas jį pavadavo kun. Vytautas Gedvainis, N.P.M.M. ses. kapelionas.

Po mišių būdavo pusryčiai, Dienos metu žmonės džiaugdavosi gražiu pajūriu ir žaidžiančiomis jūrų bangomis, lankydami meno galerijas ir krautuves. Sėsliesnieji mirkdavo jūros vandens baseine Pranciškonų sodyboje ar bendravo pokalbiuose.

Šiais metais Ateitininkų Poilsio savaitė bus rugpjūčio 7-14 dienomis. Iki pasimatymo Meine.

J. Rygelis

Šv. Kazimiero mugė Bostone

(atkelta iš 13 psl.)

o jų mokytojos už nuoširdų ir pasiaukojantį triūsą.

Prieš prasidedant spektakliui, galėjai pavaikščioti po mugę, įsigyti norimą suvenyrą ar pasmalžiauti. Ir ko ten nebuvo: gintaro papuošalai, tautiniai drabužiai, visokie mažųjų skautų padaryti išradingi suvenyrai. Kas norėjo, galėjo įsigyti Putnamo seselių iškeptos duonos. Kaip tikrame turguje, buvo teikiamos ir paslaugos – užmokėjus tik \$2 vietoje galėjai pasidaryti manikiūrą! Tą paslaugą siūlė Birutės draugovės skautės. Išradingai ir sumaniai savo stalus buvo papuošusios ir kitos skautų draugovės.

Bostono skautus sieja nuoširdi draugystė ir bendradarbiavimas su

Lietuvių tautodailės instituto Bostono skyriaus nariais. Šio skyriaus pirmininkas Jonas Stundžia į programą parašė kvietimą jauniems skautams. Jau Verbų sekmadienį, balandžio 4 d., po mišių Šv. Petro bažnyčios salėje, mažieji skautai kviečiami mokytis marginti margučius, rudenį jie bus praktiškai mokomi linų rovimu, supažindinami su papročiais.

Visoms lietuviškoms draugijoms ir organizacijoms glaudžiai ir nuoširdžiai bendradarbiaujant, pasiekiamas geras rezultatas – jauna karta – mūsų ateitis, gimė čia ar atvykę iš Lietuvos, pamažu įsitraukia į lietuvišką veiklą ir toliau puoselėja lietuvišką kultūrą, tęsia tradicijas.

Sigita Šimkuviene

Išleistas

Kario maldos vadovas

Vasario 18 d. Krašto apsaugos ministerijos Juodoje salėje pristatytas pirmasis po nepriklausomybės atkūrimo išleistas Kario maldos vadovas.

Kišeninio formato leidinį sudaro 474 puslapiai. Jame pateikiamos ir liturginės, ir asmeninės maldos, giesmės su gaidomis, pagrindinės tikėjimo tezės. Kai kurias šio leidinio maldas sukūrė įvairių šalių kariai, patyrę didelių sukrėtimų savo gyvenime. Leidinys buvo rengiamas karininkų ir karių prašymu, susipažinus su Vokietijos, Prancūzijos, Italijos bei Lenkijos ordinariatu patirtimi. Kario maldos vadovą gaus kiekvienas Lietuvos karys, atliekantis tarnybą Lietuvoje ar vykstantis į Tarptautinę misiją.

Elta

54-jų ŠALFASS žaidynių krepšinio ir tinklinio varžybos

54-sios Š. Amerikos Lietuvių sporto žaidynės, turėjusios įvykti 2004 m. birželio 11-13 d., Bridgeport, Conn., susidėjus nepalankioms aplinkybėms, yra nukeliamos ir įvyks 2004 m. birželio 18, 19 ir 20 d., toje pačioje vietoje, Bridgeport, CT. ŠALFASS centro valdybos pavedimu, žaidynes vykdo Connecticut Lietuvių sporto klubas ir JAV LB Bridgeporto apylinkė. Žaidynių vadovas – Laurynas Misevičius.

Krepšinis bus vykdomas šiose klasėse: vyrų A, vyrų B, vaikų A (1985 m. gimimo ir jaunesnių), moterų ir merginų A (1985 m. gimimo ir jaunesnių).

Principiniai, vaikinams A. yra leidžiama kartu žaisti ir vyrų A ar B klasėje, o merginoms A – moterų klasėje, kiek aplinkybės leidžia.

Vyrų A ir B krepšinį numatoma pradėti birželio 18, penktadienį vakare. Visų kitų klasių krepšinis vyks tik šeštadienį ir sekmadienį.

Tinklinis vyks – vyrų, moterų ir mišrioms komandoms. Mišrią komandą sudaro 6 žaidėjai/jos. Aikštėje turi būti nemažiau kaip 2 moterys (arba nemažiau kaip 2 vyrai) visą laiką. Vyrų ir moterų tinklinis vyks birželio 19 d., šeštadienį, o mišrių komandų – birželio 20 d., sekmadienį. Moterims yra leidžiama žaisti vyrų komandose, tačiau neatvirkščiai.

Dalyvauti kviečiami visi Š. Amerikos lietuvių sporto vienetai, atlikę metinę ŠALFASS narių 2004 metų registraciją.

Galutinė krepšinio ir tinklinio komandų ir žaidėjų registracija privalo būti atlikta iki 2004 m. gegužės 15 d. imtinai, šiais adresais:

Laurynas R. Misevičius, 218 Pastors Walk, Monroe, CT 06468-1006, USA. Tel/Fax: (203) 452-5208; e-mail: LarryKaunas@yahoo.com; arba:

Algirdas Gelažauskas, 19Evergreen Ave., Apt. 4, Hamden, CT 06518-2744. tel.: (203) 248-5182; e-mail: Vievis@cs.com

Platesnės informacijas gauna sporto klubai. Po galutinės dalyvių registracijos bus paskelbta galutinis žaidynių formatas ir kitos tolimesnės detalės. Visais žaidynių reikalais kreipkitės į Lauryną Misevičių ar Algirdą Gelažauską.

ŠALFASS Centro valdyba

"Neringos" Stovykla

LIETUVIŲ KALBA

Liepos 4-10d.d. – Pradinukai (7-10 m. vaikams)

Liepos 11-25d.d. – Lietuviai (10-16 m. vaikams)

Liepos 25-31d.d. – Trečia Savaitė (13-16 m. vaikams)

Rugpj. 15-21d.d. – Pipirai (jaunesnėms šeimoms)

Rugpj. 22-28d.d. – Vienkiemis (vyresnėms šeimoms)

LIETUVIŲ KILMĖS STOVYKLAUTOJAMS ANGLŲ KALBA

Birželio 26-30 d.d. – Šeimoms

Rugpj. 1-14 d.d. – 7-16m. vaikams

info@neringa.org * www.neringa.org * 978-582-5592

Neringa Inc. su Nek.Pr.Marijos Seserimis organizuoja ir praveda stovyklas "Neringos" stovyklavietėje Vermonte

PARTIZANŲ SPAUDA

(atkelta iš 9 psl.)

klausimas. Partizanų vadai labai vertino tokius žmones. Pirmaisiais pokario metais nemažai inteligentijos buvo partizanų gretose. Legaliai gyvenantys žmonės negalėjo dirbti partizanų spaudoje. Jie būtų greitai susekti ir areštuoti. Todėl šį darbą dirbo patys partizanai – buvę mokytojai (kaip ir mano mama Birutė Ramanauskienė Mažeikaitė), buvę studentai, gimnazistai.

Greta periodinių leidinių partizanai parengė ir išleido nemažai poezijos rinkinių, satyrų, prozos kūrinių, partizanų maldynų. 1947-1950 m. Dainavos apygardos štabas leido net laikraštį rusų kalba, skirtą rusų kareiviams (Svobodnoje slovo), kuriame buvo aiškinami lietuvių tautos siekiai ir bolševikinės propagandos klaidingumas.

Leidybinis darbas buvo labai pavojingas. Čekistams užtikus pagrindinę spaustuve, ten dirbę partizanai neturėdami kitos išeities ir nenorėdami gyvi pakliūti į priešų rankas, dažniausiai patys nusišaudavo. Ir baigdamą noriu pasakyti. Aukšta laisvės kaina. Aukšta kaina buvo mokama ir už laisvą žodį. Gyvybės kaina. Tačiau laisvės žodis iš partizanų spaudos sklido iki pat ginkluoto pasipriešinimo pabaigos ir turėjo didžiulę reikšmę partizanų laisvės kovoje.

DĖMESIO LR PILIEČIAI

LR Seimo nutarimu, rinkimai į Europos Parlamentą ir Lietuvos Respublikos prezidento rinkimai įvyks tą pačią 2004 m. birželio mėn. 13 dieną. LR piliečiai, kurie numatė būti JAV-se tą dieną ir balsuoti, kviečiami registruotis LR ambasadoje ar konsulatuose. LR Gen. konsulas New Yorke yra Mindaugas Butkus, 420 Fifth Ave., New York, NY 10018. Tel. (212) 354-7840.

TĖVO DIENĄ - FATHER'S DAY

birželio 20 d.

pranciškonų koplyčioje Brooklyn, NY bus aukojamos Šv. Mišios už gyvus ir mirusius tėvus. Kas norėtų įjungti savo gyvą ar mirusį tėvą į šias bendras maldas, prašome pasinaudoti atkarpėle, kuri yra šio "Darbininko" numerio paskutiniame viršelio puslapyje.

VYZAS & ASSOCIATES, P. C.

ATTORNEYS AT LAW

Real Estate - Zoning & Land Use -
Commercial Litigation - Corporate Law
Bankruptcy - Wills, Trusts & Estates
Estate Administration - Personal Injury
Worker's Compensation - Municipal Court Matters
Employment Torts - Condominium Law

20 DAVIS AVENUE
KEARNY, NEW JERSEY 07032
(201) 998 - 2211

Licensed in New Jersey and New York

*Kviečiame paremti TAUTOS FONDA
savo darbu ir aukomis.*

*Remdami TAUTOS FONDA remiate Lietuvos švietimą
ir demokratijos įtvirtinimą Lietuvoje.*

TAUTOS FONDAS
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.

Aukos siųsti:

307 W. 30th St. tel: (212) 868 - 5860; (212) 868 - 5815
New York, NY 10001 elpaštas:TAUTFD@aol.com

KODIS FUNERAL HOME

63 - 06 Flushing Ave.
Maspeth, NY 11378

*Suteikia garbingas laidotuves
Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse*

Edward A. Kodis - Funeral Director
Kreipkitės
tel.: (718) 326-1658

Silver Bell Baking Co.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA

Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai,
šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai.

Dalia Radžiūnas,
43-04 Junction Blvd.,
Corona, Queens, NY 11368.
Tel.: (718) 779-5156

ADMINISTRACIJA PRANEŠA:

Čia skelbiame pavardes tų skaitytojų, kurie aukojo
2002 - 2004 metų "Darbininko" prenumeratai ir jų
čekius gavome iki balandžio 10 d.:

Po 100 dol.: Ona Strimaitis, Putnam, CT; dr. Edmund
Kasaitis, Baltimore, MD; Prel. Albert Contons,
Humarock, MA; Algirdas Kepalas, Levittown, NY;
Malvina Klivečkienė, Woodhaven, NY.

Po 75 dol.: Jonas Pakalnis, Manchester, CT; Adelė
Saviciunas, Akron, OH.

Po 60 dol.: Edmundas Radionovas, Hartford, CT;
Mrs. A. Venckus, Arlington, MA; Albin Barulis,
Brockton, MA; Jonas Vainius, Oak Brook, IL.

Po 50 dol.: Birutė Klierė, Pasadena, CA; Algimantas
J. Strazdas, Placentia, CA; Antanas Daukantas, Santa
Monica, CA; Jadvyga Laugalis, Niantic, CT; Sisters
of Immaculate Conception, Putnam, CT; Juozas
Rygelis, Thompson, CT; Aldona Barius, Trumbull, CT;
Diana Velicka, Watertown, CT; Birutė Blazečius,
Milford, DE; Jane Karalis, Jacksonville, FL; Maria
Vilutis, St. Petersburg, FL; Jonas Kacinskas, Sunny
Isles Beach, FL; Anna Baltutis, Wellington, FL; Vitas
Kazlauskas, Lemont, IL; Rev. Ignas Urbonas, Lemont,
IL; Bernadette Tutinas, Ellicott City, MD; Bronė
Kuodis, Arlington, MA; Balys Rozenas, Brockton, MA;
J. Rasys, Cambridge, MA; Joseph Molis, Worcester,
MA; Vytautas Uzgiris, Worcester, MA; Arunas T.
Udrys, Jackson, MI; Anthony Grazulis, Clifton, NJ;
John Vigelis, Cherry Hills, NJ; Aldona Pintsch, W.
Milford, NJ; Rimantas Bitenas, Bronxville, NY; Laima
Lileika, Carmel, NY; Eduard Laukys, Ft. Salonga, NY;
Grazina Ercius, Little Neck, NY; kun. Vytautas Volertas,
Maspeth, NY; Ruta Demereckas, Staten Island, NY;
Elena Andrusis, Woodhaven, NY; Anna Zilionis, North
Olmstead, OH; Eleanor Aleliunas, Pittsburgh, PA.

Po 45 dol.: Vytautas Stasaitis, Treasure Island, FL;
Eglė Tschinkel, Holmdel, NJ.

Po 40 dol.: Genevieve Valiulis, Waterbury, CT; Alex
Austras, Braintree, MD; Gintaras Čepas, Quincy, MA;
Stasys Eiva, Manchester, NH; Mary Majauskas, Mt.
Laurel, NJ; Aldona Pitkunigis, Scotch Plains, NJ.

Po 39 dol.: Vyt. Lalas, Weymouth, MA.

Po 35 dol.: Stanley Liepas, Fort Collins, CO.

Po 30 dol.: Salomeja Spakauskas, E. Hartford, CT;
Eugenija Uselyte, Franklin Lakes, NJ; Z. Lawryniewicz,
Newark, NJ; Gloria O'Brien, Westwood, NJ; Lina
Naujokaitis, Garrison, NY; Živilė Ratas, Merrick, NY;
Eugenija Mackevičius, Cleveland, OH.

Po 28 dol.: Rimas J. Lukas, Interlaken, NJ.

(nukelta į 18 psl.)

Šis "Darbininko" Nr. 5 padidintas iki 20 psl.

Paulius Jurkus, ilgametis "Darbininko" redaktorius mirė š.m. balandžio 9 d. Dėl jo mirties ir jo biografijos aprašymų (žiūr. 10-12 psl.) netilpo keli straipsniai ir skyrelis "Įvykiai Lietuvoje". Jie bus birželio mėn. numeryje.

LB Brooklyn-Queens apylinkės susirinkimas įvyko š.m. balandžio 25 d. Apreiškimo par. salėje. Išrinkta nauja valdyba. Vida Jankauskienė – pirmininkė; Jonas Kunca – vicepirmininkas; Viktorija Čereškievė – sekretorė; Josephina Senken – išdininkė; Raimundas Šližys – visuomeniniai reikalai; Irena Matevienė – socialiniai reikalai; Ramutė Česnavičienė – kultūriniai reikalai. Rinkimuose dalyvavo apie 50 asmenų.

(atkelta iš 17 psl. -- aukojo "Darbininkui")

Po 25 dol.: Step. Zabulis, Manchester, CT; Elena Jasaitis, St. Petersburg, FL; V. Majauskas, MD, Tequesta, FL; Edw. Juzumas, Grayson, GA; Bruno Juodelis, Willowbrook, IL; Jack and Maria Ensins, Canton, MA; Marija Eiva Hauser, Lexington, MA; Susan A. Victor, Shrewsbury, MA; Anna Bacevicius, Newton, MA; Kristina Karvelis, Northville, MI; Valentinas Melinis, Brick, NJ; Stase Ozalas, Amsterdam, NY; Vytas Nakutavicius, Fishkill, NY; Vincent Alones, Floral Park, NY; Edmundas Adomaitis, Richmond Hill, NY.

Po 20 dol.: Algis Simonaitis, Hartford, CT; Stanley Kreivenas, St. Petersburg, FL; Richard Slepety, Brick, NJ; Mrs. E. Jurgela, Glendale, NY; Walter Dirma, Mastic Beach, NY; Albinas Elskus, NYC, NY; Erna Milukas, Richmond Hill, NY.

Po 15 dol.: Olga G. Bugenis, Hackettstown, NJ.

Po 12 dol.: Rapolas Volodka, Largo, FL

Už visas aukas nuoširdžiai dėkojame.

Dėl vietos stokos turime nukelti į birželio mėnesį sąrašą tų, kurie aukojo Kretingos pranciškonų globojamai labdaros organizacijai "Rūpestėliai".

Ateitininkų sendraugių studijų ir poilsio savaitė šiemet vėl įvyks Pranciškonų vienuolyno vasarvietėje – *Franciscan Guest House* Kennebunkport, ME, rugpjūčio 7–14 d. Programa jau yra numatyta – prasišės su dr. Frances Kavaliauskaitės koncertu ir baigsis su Miliauskaitės koncertu, rugpjūčio 13 d. Akompanuos dr. Saulius Cibas. Dienos programa prasidės su 8 val. ryto lietuviškomis mišiomis. Vakarų užpildys paskaitos, pokalbiai ir koncertai. Savaitę tvarko inž. Alfonsas Dzikas. Smulki savaitės programa bus pranešta vėliau.

Lietuvių radijo valandėlėje įvyko pasikeitimų: pakeistas transliacijų laikas iš 9:30 v.v. į 9:00 v.v. iš tos pačios WPAT stoties 930 AM banga, pirmadieniais. Įvyko ir administracinis pasikeitimas. Dabar programa bus vedama *Lietuvių Piliečių klubo* vardu. Aukų čekius rašyti: *Lithuanian Citizens Club* vardu ir siųsti: 82-32 Bell Blvd. Hollis Hills, NY 11427. Radijo valandėlės vedėja – Giedrė Kumpikaitė, Ph.D.

Dail. Kazimieras Žoromskis, buvęs newyorkietis, gimęs 1913 m. Smilgiuose, nuo 1986 m. gyvenęs Lietuvoje, mirė Vilniuje š.m. balandžio 14 d. Plačiau rašysime sekančiame numeryje.

VJ Atsimainymo parapijos žinios

Pakrikštyta Ginos ir Žilvino Bitinaičių dukrelė Ula š.m. balandžio 17 d. Krikšto apeigas atliko Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM. Tai antroji Bitinaičių dukrelė, Emilijos sesutė. Krikšto tėvai: Žilvino sesutė Eglė ir Raimundas Jasilioniai.

Gegužės 29 ir gegužės 30 dienomis antroji rinkliava visų mišių metu mūsų bažnyčioje bus skirta padėti bažnyčioms Lietuvoje – LC Religious Aid. Patvarkymas duotas vyskupo Di Marzio.

Algirdas Landsbergis, rašytojas, dramaturgas, gyv. Gerat Neck, NY, mirė š.m. balandžio 4 d. Atsisveikinimas prie jo karsto įvyko Hungerford and Clark laidojimo namuose. Kun. V. Volertas sukalbėjo maldas už mirusįjį. Palaidotas balandžio 10 d. St. Charles kapinėse.

Imigrantų dieną gegužės 8 rengia Brooklyno vyskupija St. James katedroje Brooklyno centre. Lietuvių sielovados vadovas kun. V. Volertas prašo tikinčiųjų šioje šventėje gausiai dalyvauti, pasipuošti tautiniais drabužiais. Tarp kitų, "Liepsna", lietuvių tautinių šokių grupė iš Elizabeth, NJ, išpildys programą tuojau po mišių katedros paviljone (prie St. James katedros). Dėl daugiau informacijų prašome skambinti kun. V. Volertui į Atsimainymo parapiją tel.: (718) 326-2236.

Maldininkų kelionė autobusu į Nationl Shrine Washington, DC įvyks šeštadienį, 2004 m. spalio 23 d. Autobusas išeis nuo mūsų parapijos ir sugrįš tą pačią naktį. Kaina - 50 dol. asmeniui. Kviečiame prie šios kelionės prisidėti – dar yra tuščių vietų. Dėl daugiau informacijų skambinti diakonui Bill tel.: (718) 720-2327. Daugiau informacijų – kituose "Darbininko" numeriuose.

Šis "Darbininko" Nr. 5 (27) išsiunčiamas gegužės 7 d. Sekantis Nr. 6 (28) numatytas išsiųsti birželio 7 d.

DARBININKAS

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207

Monthly Newsletter
Published by Franciscan Fathers
Editorial & Business Office
tel.: 718-827-1351
fax: 718-827-2046
e-mail: darbininkas@hotmail.com

*Redaguoja ir rankraščius savo nuožiūra taiso
REDAKCIJĖ KOMISIJA.*

Vyskupo P. A. Baltakio, OFM, atsisveikinimas su Paulium Jurkum laidotuvių mišių pabaigoje:

Kiekvienas žmogus, be išimties, teigia vienas iš žymiausių šių laikų psichologų – psichiatrų (Dr. Victor Frankel), yra pašauktas į gyvenimą atlikti jam vienam skirtos specifinės misijos.

Mūsų mielas a.a. Paulius Jurkus savo specifinę gyvenimo misiją suvokė gan anksti: "Dar būdamas gimnazistu padariau pasiryžimą niekam nepasakyti "Ne", kokio patarnavimo iš manęs bebūtų prašoma".

Ir savo gausius talentus – rašytojo, žurnalisto, menininko, pedagogo jis nuosekliai panaudojo,

siekdamas savo misijos vykdymo – Kristaus pavyzdžiu pereiti gyvenimą darant gera.

Kaip vakar atsisveikinimo metu kalbėtojai liudijo, New Yorke nėra nei vienos organizacijos, kuriai Paulius per šiuos 54 metus būtų pasakęs "Negaliu, per daug esu persikrovęs kitais darbais".

Kada tik užsukdavau į "Darbininką", koku nors reikalu, a.a. Paulius tuoj pat klausdavo: "Gal galiu kuo nors patarnauti?" Kartą užsiminiau, kad man labai nepatinka komercinės Kalėdų atvirutės. Jis tuoj pat sukūrė originalų, religinius

labai prasmingą ir tautiniais motyvais atsispindintį sveikinimą, kurį gavę, Ukrainos – Krymo krašto lietuviai įsidėjo į savo laikraščio "Tiltas" kalėdinę laidą.

O kai reikėjo įsigyti vyskupišką herbą, a.a. Paulius sukūrė labai vaizdžiai išreiškiantį man pavestas pasaulio lietuvių sielovados pareigas, Marijos globą, mano tautinę kilmę bei priklausymą Šv. Pranciškaus ordinui. Šį originalų herbą mūsų miela Giedrė Kulpienė sėkmingai įjungė į vyskupiškąjį žiedą, kuris atkreipė dėmesį net paties Šv. Tėvo ir nevieno vyskupo.

Ne vien mes, newyorkiečiai, bet ir visa lietuvių tauta yra jam dėkingi už jo gausų įnašą į mūsų kultūrinį-visuomeninį gyvenimą, ir ypač už tremtyje sukurtą ir ant lagerio sienos užrašytą maldą – "Kaip grįžtančius namo paukščius, parveski, Viešpatie, ir mus". Šia malda mes garbiname Dievą ir puoselėjame meilę Lietuvai, ją giedodami bažnyčiose, jaunimo stovyklose, nacionalinėse dainų šventėse.

A.a. Paulių, sąžiningai atlikusį jam skirtą gyvenimo misiją, Dievas, praėjusį Didįjį Penktadienį, sykiu su už mus ant kryžiaus mirštančiu Sūnumi, pasikvietė į amžino gyvenimo namus.

A. a. Pauliaus gražus krikščioniško gyvenimo pavyzdys tepaskatina ir mus "pereiti gyvenimą darant gera". Prisiminkime jį savo maldose ir prašykime Dievo, kad mus visus, "kaip grįžtančius namo paukščius", parvestų į amžinojo gyvenimo namus.

Nuoširdi užuojauta šeimai – gerb. P. Vidai, dukrai Dainai, žentui James ir visiems bei kiekvienam iš jų. Mums visiems a.a. Paulius yra skaudi netektis. Visi pasigesime jo malonios draugystės ir nesa-
vanaudiško patarnavimo.

Pauliaus Jurkaus karstas mišių metu apdengtas Lietuvos trispalve. Mišias koncelebravo (iš k.): vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM, kun. Vytautas Volertas, Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM.
A. Žumbakienės nuotr.

Knygos - geriausia dovana

“Darbininko” administracija skelbia knygų išpardavimą, kuris tęsis visus 2004-uosius metus. Knygos yra išparduodamos labai žemomis kainomis. Prašome visų skaitytojų pasinaudoti tuo išpardavimu, jei ne dabar, tai ateityje.

Laukiame Jūsų,
mieli skaitytojai, nuomonių,
patarimų ir pasiūlymų
“Darbininkui”:
tel.: 718-827-1351
fax: 718-827-2046
e-mail:
darbininkas@hotmail.com

TĖVO DIENA FATHER'S DAY birželio 20 d.

Lietuvių Pranciškonų vienuolyno koplyčioje Brooklyn, NY, bus aukojamos šv. Mišios už visus gyvus ir mirusius tėvus.

Maloniai kviečiame prisiminti savo gyvus ir mirusius tėvus, įjungiant juos į šias bendras šv. Mišias.

Tėvo vardas.....

Gyvas.....Miręs.....

Aukoju \$.....

Vardas ir pavardė.....

Gražinkite iki birželio 15 d.

Franciscan Fathers, 341 Highland Blvd.,
Brooklyn, NY 11207

SOCIETY OF FRANCISCAN FATHERS OF GREENE, ME

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207-1999

RETURN SERVICE REQUESTED

Non-Profit Org.

U. S. Postage

PAID

BROOKLYN, N.Y.

Permit NO 5417